

MARTINSKÝ Evanjelik

2007/4-5

ROČNÍK 14

*Dokiaľ však zem trvať bude,
sejba ani žatva, chlad ani horúčosť,
leto ani zima, deň ani noc
nikdy neprestanú.*

I M 8, 22

Foto Boris Bukovský st.

*On priťahuje kvapôčky vody,
ktoré sa v Jeho hmle prečisťujú na dážď,
ktorým vlnú oblaky a hojne rosia na ľudí...
Tým totiž spravuje národy a dáva im pokrm v hojnosti.*

Job 36, 27–28 a 31

LÁSKA K PŘÍRODĚ

Ján Kollár

Jako: Již vidím s plesáním

1.

*Když mi duši rmoutí,
Srdce k želi nutí nechuf života;
Když bol v těle ryje,
Aneb sladkou kryje radost mrákota;*

2.

*Když mi podnikání,
Zdarná konat brání soka zlobivost;
Aneb marné jmění
Místo občerstvení plodí ošklivost;*

3.

*Tudy půjdu k Tvému
Chrámu důstojnému krásna přírodo!
Preč, preč, řeknu k sobě,
Každá v této době trpká příhodo.*

4.

*Tam, kde ptáctva zvuky
V háji, strom, zvěř, louky, kvítí na poli;
Kde hora vysoká
Aneb křivotoká řeka v údolí;*

5.

*Tam kde smutnou tváří
Těší jasnou září slunce na nebi;
Aneb v noční chvíli
Hvězdy, měsíc milý tvorce velebí:*

6.

*Budu vyražení,
Pokoj posilnění hledat v tišině;
Kýž se k tobě blíží
Každý v štěstí, v kříži, Boží svatyně!*

7.

*Ty pak, Stvořiteli,
Jenž si ten svět celý tak krásně zřídil,
Dejž bych Tě poznáním
A oblibováním Tvojich skutků ctil.*

Zpěvník evangelický, 693

Zvučne plesaj Bohu celá zem, ospevujte slávu Jeho mena a slávnym robte Jeho chválospev. Povedzte Bohu, aké úžasné sú Tvoje skutky, pre Tvoju veľkú moc nech Ťi pochlebujú tvoji nepriatelia, nech sa Ťi klania celá zem, nech Ťa ospevujú, nech ospevujú Tvoje sväté meno. Amen.

Keď si zajedli, riekol Ježiš Šimonovi Petrovi: Šimon, syn Jonášov, miluješ ma väčšmi ako títo? Odpovedal Mu: Áno, Pane, Ty vieš, že Ťa milujem. Riekol mu (Ježiš): Pas mojich baránkov! Po druhý raz spýtal sa ho zase: Šimon, syn Jonášov, či ma miluješ? A on Mu odpovedal: Áno, Pane, Ty vieš, že Ťa milujem. Riekol mu: Pas moje ovečky! Aj po tretí raz sa ho spýtal: Šimon, syn Jonášov, či ma miluješ? Peter sa zarmútil, že sa ho po tretí raz spýtal: Či ma miluješ? a odpovedal Mu: Pane, Ty vieš všetko; Ty vieš, že Ťa milujem. Riekol mu Ježiš: Pas moje ovečky!

J 21, 15–17

Milé sestry, milí bratia v Pánovi Ježišovi Kristovi!

Prečítali sme biblické slovo, ktoré je plné nádherného vyznania. Ježiš, ja Ťa milujem, ja Ťa mám rád. Toto vyznanie je Petrovou odpoveďou na otázku Pána Ježiša Krista: Šimon Peter, syn Jonášov, miluješ ma väčšmi ako títo? Je to určite vzácna a jedinečná chvíľa, ktorej sme v tejto chvíli svedkami.

Vráťme sa však na chvíľočku naspäť. Do obdobia spred troch rokov, keď učeníci prijali pozvanie Pána Ježiša Krista: Nasleduj ma! Čakali by sme, že tieto tri roky boli pre všetkých učeníkov dramatickou a prevratnou životnou skúsenosťou. Veď oni zanechali svoje rodiny, povolania, príbytky, teda všetky tie bežné istoty, ktoré k životu potrebovali, aby nasledovali Pána Ježiša. A vstúpili do nového, veľmi intenzívneho obdobia svojho života. Počúvali úžasné Božie slovo o pokání a nebeskom kráľovstve, o Pánovi Ježišovi ako o Mesiášovi, o záchrane pre Izrael a celý svet. Stali sa svedkami nadprirodzených znamení, zázrakov, mnohých udalostí, keď Pán Ježiš pomáhal núdznym, chorým, pomáhal ľuďom v ich biede. A nakoniec sa stali svedkami tých dramatických udalostí, utrpenia, ukrižovania, smrti a vzkriesenia Pána Ježiša Krista. Po tom všetkom, čo prežili, by sme čakali, že ich táto skúsenosť nesmierne zmobilizuje k tomu, aby šli a zvestovali vzkrieseného Krista. Dokonca sa s Ním trikrát stretli po Jeho vzkriesení a veľmi neobyčajným spôsobom boli ubezpečení o tom, že On je živý Boh, víťaz nad smrťou, Spasiteľ. Napriek tomu Peter hovorí ostatným učeníkom: Poďme na ryby! Vráťme sa k tomu, čo sme robili kedysi! Vráťme sa do starých koláží a budeme mať aspoň nejakú istotu. A tak išli, Peter aj ostatní s ním. Čo sa však stalo? Nechytli vôbec nič.

Čo nás učí táto skutočnosť? Bez Ježiša Krista je život učeníkov prázdny. Po tom, čo počuli, zažili, čoho sa stali svedkami, sa jednoducho nemôžu vrátiť do starých koláží. Ich život už nemôže byť taký, aký bol predtým. A znova k nim prichádza Pán Ježiš a až na Jeho pokyn chytili plnú sieť rýb. Až Jeho pokyn, Jeho blízkosť znamenala naplnenie.

Áno, aj my sme ako spoločnosť, cirkev, aj ako jednotlivci, prešli obdobím bývalého režimu, ktoré nás dramaticky ovplyvnilo a kresťanskú cirkev v našom prostredí zvlášť. Aj keď vyšla cirkev naša evanjelická aj ostatné kresťanské cirkvi veľmi poznačené z tohto obdo-

bia, a dá sa povedať aj s vážnymi a ťažkými stratami, predsa tam, kde cirkev žila a zápasila o Ježiša Krista, tam tento zápas priniesol úžasné a viditeľné výsledky. Môj otec rozprával príbeh, ktorý zažil s mládežou v zbere v Lazoch pod Makytou. Dohodli sa, že počas májových sviatkov spravia tábor. Samozrejme, takéto aktivity boli rizikové a neželateľné pre vtedajší režim. Nieкто udal všetkých účastníkov tábora na okrese. A tak si jedného po druhom volali na policajný výsluch. Bolo to nesmierne traumatizujúce a ťažké tak pre otca – farára tohto zboru, ako aj pre každého, kto túto bolestivú skúsenosť podstúpil. Čakali by sme, že priniesie strach, znechutenie, demoralizáciu. Stal sa však opak. Priniesla nadšenie a takú jednotu, zomknutie tejto mládeže ako nikdy predtým. A spolu sme mohli prežiť, my ešte ako malé deti s týmito mladými ľuďmi, že keď sme v Božích rukách, tak sa nemusíme ničoho zlého báť, lebo Pán Boh si aj ťažké veci premení na požehnanie pre tých, čo mu dôverujú. A tak sme mohli v tých chvíľach vidieť, kde cirkev zápasí o Ježiša Krista, tam sa aj ten neprajník a nepriateľ stáva veľmi zreteľným a tento zápas prináša svoje jedinečné ovocie.

Po zmene režimu sme zažili radosť a nadšenie zo slobody. Bolo to obdobie Božej milosti, keď, povedzme, jeden seniorát naplnil celý štadión a stovky, možno tisíciky ľudí s veľkou účasťou vnímali každé jedno slovo. Zdá sa, že po rokoch toto nadšenie upadlo, ako keby sme sa znovu vrátili do tých starých koľají, ako keby nás už neprovokovali ani neprajníci evanjelia, ani sekty, ani extrémne náboženské skupiny, ako keby sme si povedali, veď to nejaké ide, však nám to vyhovuje, je to všetko v poriadku, dobre, že takýmto zavedeným spôsobom, v zabehnutých koľajach môžeme žiť ako cirkev, ako jednotlivci aj naďalej. Otázka však je, aké sú to koľaje?

Táto situácia je podobná ako v prečítanom biblickom texte, keď Peter povedal: Poďme na ryby, vráťme sa tam, odkiaľ sme prišli. A nechytli vôbec nič. Prišiel Pán Ježiš a zrazu mali všetkého hojnosť. Mali bohaté raňajky a cítili sa dobre. A v tejto chvíli – čítame v evanjeliu – keď si zajedli, prichádza úplne nečakaný moment. Pán Ježiš sa pýta Petra: Miluješ ma, Šimon, syn Jonášov? Teda úplne nečakaná otázka. Peter (zrejme v pohode tej chvíli) odpovedal spontánne a samozrejme: Áno, Pane, Ty vieš, že Ťa milujem. A Pán mu hovorí, ak je to tak, pas moje ovečky. A zrejme si pokojne užíval tú chvíľu ďalej, akoby sa nič nestalo. Tá istá otázka prichádza znova: Peter, syn Jonášov, miluješ ma väčšmi ako títo? Teraz otázka už určite prináša vyrušenie. Čo odo mňa chce, už som raz povedal, že Ho mám rád, prečo sa ma na to pýta ešte druhýkrát? Odpovedá teda dôraznejšie: Áno, Pane, Ty vieš, že Ťa milujem. Ale zrejme aj tak všetko ostalo pri starom, aj keď mu hovorí: Choď a pas moje ovečky. Potom sa ho pýta tretíkrát: Šimon, syn Jonášov, miluješ ma? A vtedy prišlo to ozajstné pohnutie do jeho vnútra. Vtedy už nielen jeho zrelaxovaná myseľ, ale konečne aj jeho srdce, celé jeho vnútro precítilo pohnutie, o ktorom Písmo hovorí: Vtedy sa zarmútil a povedal: Pane, Ty vieš všetko, veď Ty dobre vieš, že Ťa mám rád. Ježiš mu hovorí, keď ma máš rád, tak choď a pas moje ovečky. On mu nehovorí – choď a chytaj ryby ďalej, ale pas moje ovečky. Teda tu máš novú konkrétnu úlohu, nie to, aby si sa vrátil do starých koľají, aby si užíval pohodu po vydarenom úlovku. Ty si tu na to, aby si vstupoval do reálneho, konkrétneho zápasu. Ty si tu na to, aby si viedol môj ľud k evanjeliu, k Ježišovi Kristovi. Ty si tu na to, aby si plnil poslanie, ktoré Ťi dávam ja.

Tá istá výzva znie aj nám, bratia a sestry: Keď ma miluješ, tak niečo konkrétne pre to vykonaj! Si poslaný k očiam strateným z domu izraelského, teda k ľudu, ktorý blúdi a nepozná Ježiša Krista, aby si mu niesol evanjelium.

Často sa stretávam v celkom prozaickej podobe s touto výzvou k nasledovaniu Pána Ježiša Krista, keď prichádzajú k nám na faru ľudia kvôli krstom, sobášom, alebo iným príležitostiam. Väčšinou majú len duchovný základ, lebo neprišli do kontaktu z Božím slovom a cirkvou tak často. A tak je vždy na mieste otázka o ich viere, o ich vzťahu

k Pánovi Ježišovi Kristovi. 95 % odpovie z úplnou samozrejmosťou: Áno, ja som veriaci človek. Na to Písmo hovorí: Aj diabol uznáva Božiu existenciu, aj démoni veria, ale sa desia, lebo Ježiš je pre nich problém. A tak je na mieste aj tá druhá otázka: Naozaj miluješ Ježiša? A vtedy viacerí reagujú: Občas prídem do chrámu, aj si prečítam z Božieho slova, pomodlím sa, aj sa snažím podľa toho žiť. Ale to je primálo! Akoby sa z tej odpovede dalo vytušiť: Moje kresťanstvo je len jeden z mnohých aspektov môjho života, povedzme, určitá dekorácia môjho duchovna, ktoré si rád pestujem. Keďže aj moji predkovia, tak aj ja i moja rodina, chceme teraz tým žiť. Ale Ježiš hovorí, zdôrazňuje: Tvoj vzťah ku Mne nemá byť iba jednou zo súčastí tvojho života. Preto sa nás všetkých nanovo – treťou otázkou, či ma miluješ, dôrazne pýta: Patrí celé tvoje srdce, celý tvoj život Mne? Pokiaľ je to vyznanie celého tvojho vnútra, pokiaľ tvoja viera určuje tvoj život, pokiaľ je to nielen uznanie mojej existencie, pokiaľ je to nielen dekorácia tvojho duchovna, ale ak je to celý tvoj život, tak to je to správne nasledovanie.

K tomu nás pozýva Pán Ježiš Kristus aj dnes. Kto takto berie evanjelium a nasledovanie Pána Ježiša Krista, ten je postavený pred novú úlohu: Pas moje ovečky! To nie je pohodová a vydláždená cesta, ale cesta do ozajstného zápasu.

Keď citíme, že ozajstného zápasu – zápalu je v nás málo, keď pocítujeme, že sa vzdalujeme od Božieho slova, od cirkvi, od služby, ktorú nám dáva, tak citíme, že nanovo potrebujeme Jeho výzvy, otázky o kvalite nášho vzťahu k Nemu.

Keď ide o Božie dielo, žiadna obeť nie je dosť veľká na to, aby ono rástlo a napredovalo, preto chcem podstúpiť akýkoľvek zápas, aby Božie kráľovstvo rástlo medzi nami. Kto berie evanjelium Ježiša Krista vážne, kto dokáže s plnou zodpovednosťou, z celého svojho srdca, sily a mysle odpovedať: Áno, Pane, Ty vieš, že Ťa milujem – vstupuje do zápasu a tento zápas prináša veľké požehnanie, prináša Božie kráľovstvo medzi nás, prináša uistenie o spasení, prináša hodnoty, ktoré nik iný nemôže dať. A tak sme vďační, že nás Pán Ježiš nanovo pozýva a mobilizuje, aby sme Ho nasledovali s celým srdcom, myslou, silou, žili láskou ako k Nemu, takou, ktorá je ochotná naplno prijať a uskutočňovať výzvu – pas moje ovečky. Amen.

JÁN HROBŇ,
zborový farár

SLZ: „MY SAMI SEBA CHÁPEME AKO CIRKEV V PLNOM VÝZNAME...“

Svetový luteránsky zväz vyjadril ohromenie a sklamanie nad skutočnosťou, že dokument, ktorý minulý týždeň vydala Vatikánska kongregácia pre náuku viery, nanovo potvrdzuje z hľadiska rímskokatolíckych teológov, že pomenovanie „cirkev“ sa nevzťahuje na kresťanské spoločenstvá, ako je Svetový luteránsky zväz a jeho členské cirkvi. Vo vyjadrení vydanom 11. júla ako reakciu na vatikánsky dokument generálny tajomník Svetového zväzu luteránov vyhlásil: „Evanjelickej cirkvi neprijímajú chápanie cirkvi alebo opis žitej reality viery tak, ako sa nachádza v dokumente.“ V súvislosti s predchádzajúcim dokumentom Dominus Jesus zo septembra 2000 predstaviteľ SLZ Ishmael Noko poznamenal, že hoci súčasná pozícia Vatikánu nie je pre spoločenstvo evanjelických cirkvi nová, „sme zarmútení a sklamaní, že je nanovo vyslovená v našom dnešnom kontexte, keď ekumenický partnerský vzťah priniesol také významné výsledky“. „My sami seba chápeme ako cirkev v plnom význame, kde je evanjelium čistotne zvestované a sviatostí správne prislúchané. S týmto presvedčením zostávame verní ekumenickému dialógu vrátane pokračujúcej konverzácie s našimi partnermi z rímskokatolíckej cirkvi. Budeme sa naďalej snažiť o dosiahnutie našej vízie kresťanskej jednoty, ako si to želal a ako sa o to modlil sám Kristus,“ zdôraznil generálny tajomník, reverend Ishmael Noko. Svetový luteránsky zväz je spoločenstvo cirkvi, ktoré tvorí 140 členských cirkvi v 78 krajinách celého sveta. Reprezentuje takmer 67 miliónov evanjelikov.

Ženeva, 11. júl 2007

EKUMENICKÁ RADA JE ZNEPOKOJENÁ VATIKÁNSKYM DOKUMENTOM

Bratislava 13. júla (TASR): Predsedníctvo Ekumenickej rady cirkví v SR (ERC v SR) je hlboko znepokojené obsahom najnovšieho dokumentu Vatikánu k učeniu o cirkvi. Toto znepokojenie nemôžu zmierniť ani tvrdenia predstaviteľov rímskokatolíckej cirkvi o tom, že dokument je objasnením pozícií a pozvaním k dialógu.

V stanovisku pod názvom Cirkev patrí Kristovi, ktoré v piatok poskytli TASR, členovia predsedníctva ERC v SR uvádzajú, že im je známe rímskokatolícke učenie o cirkvi a rovnako známe sú aj ekumenické dialógy na rôznych úrovniach zaoberajúce sa otázkou učenia o cirkvi: „Preto otázky, na ktoré najnovší dokument Vatikánu odpovedá, nie sú našimi otázkami, nekladíme ich a ani sa necítíme adresátni uvedených odpovedí.“

„Predsedníctvo Ekumenickej rady cirkví v SR totiž so znepokojením sleduje, ako najnovší dokument Vatikánu vedie skôr k podnecovaniu neznašanlivosti, duchovnej pýchy a vášni tak medzi veriacimi rímskokatolíckej cirkvi, ako aj medzi veriacimi ostatných cirkví. Svedčia o tom prvé reakcie na úrovni predstaviteľov cirkví, ale aj medzi veriacimi ľuďmi. Tvrdenia o exkluzivite, nech už sú motivované akokoľvek, neprinášajú pokoj a porozumenie. Preto ovocím najnovšieho dokumentu Kongregácie pre náuku viery budú s najväčšou pravdepodobnosťou len ďalšie nedorozumenia a napätia. Takýto signál nás znepokojuje aj preto, lebo kresťania v Európe sa pripravujú na 3. Európske ekumenické zhromaždenie, ktoré bude v septembri 2007 v rumunskom Sibiu,“ uvádza sa okrem iného v stanovisku ERC v SR.

Predsedníctvo ERC v SR súčasne pripomína, že vzťahy medzi veriacimi rímskokatolíckej cirkvi a iných cirkví sú v mnohých častiach sveta úprimné a otvorené. Schádzajú sa na spoločných modlitbách, pri spoločnom štúdiu slova Božieho a na mnohých miestach aj napriek zákazu rímskokatolíckej cirkvi spoločne prijímajú sviatosť. Hoci to podľa rímskokatolíckeho cirkevného práva a učenia nie je možné, de facto takto už dnes dochádza k uznaniu iných cirkví ako pravých a plnohodnotných cirkví zo strany mnohých rímskokatolíckych veriacich a kňazov.

Predsedníctvo ERC v SR neupiera Vatikánu právo poučiť týchto svojich veriacich, že zachádzajú za hranicu oficiálneho učenia. Nazdávame sa však, že zodpovednejšie by bolo, keby sme spoločne v poslušnosti Božiemu slovu hľadali jednotu a vzájomné uznanie našej príslušnosti k všeobecnej cirkvi, ktorú založil Pán Ježiš Kristus. Kontinuita medzi cirkvou založenou Kristom a cirkvou, v ktorej vyznávame vieru v neho dnes, je predovšetkým v zachovávaní apoštolskej viery, a nie v poslušnosti ľuďom a ľudským poriadkom. Cirkev patrí Kristovi a nik z ľudí nie je jej vlastníkom ani jej výhradným správcom. Jednota cirkvi je dielo Ducha Svätého, ktoré nemožno zastaviť. Preto ani žiaden dokument postavený na ľudskej autorite nemôže zastaviť ľudí, ktorí v poslušnosti Duchu Svätému chcú byť nástrojmi jednoty cirkvi, zdôrazňuje sa v stanovisku Predsedníctva Ekumenickej rady cirkví v SR.

V dňoch 7. – 10. júna 2007 prežila skupina členov nášho cirkevného zboru tri krásne dni vo Vysokých Tatrách. Stravu a ubytovanie sme mali zabezpečené v penzióne Spoločenstva evanjelickej mládeže vo Veľkom Slavkove. Ráno sme mali krátke stíšenia pri raňajších modlitbách, potom nasledovali celodenné výlety do tatranských dolín. Večery sme strávili pri úvahách o duchovnom slove, prezentácii knihy Božie volanie – brat Andrej, absolvovali sme výklad o tatranskej flóre, bližšie sme sa zoznámili najmä s novými účastníkmi rodinného výletu a vyhodnocovali sme najlepšie turistické výkony spomedzi našich účastníkov.

V blízkosti penziónu sa nachádza krízové centrum DOM NA POL CESTE. Základnou ideou tohto sociálneho zariadenia je pomoc mladým ľuďom v kríze. Poskytujú tu ubytovanie, stravu, duchovné slovo a vstúpajú sociálne návyky mladým bezdomovcom bez rodinného záze-

mia, alebo mladým ľuďom, ktorí po ukončení 18. roku vyšli z detských domovov a nemajú sami možnosť zaradiť sa do bežného života, získať prácu, vlastné bývanie a stabilné vzťahy založené na kresťanských princípoch. Sme vďační vedúcemu tohto centra Stanovi Gurkovi, že nás oboznámil s podmienkami, starosťami a zámermi tohto sociálneho zariadenia.

V duchu žalmu *Len on je moja skala, moja spása, môj hrad, nesklátim sa* sme uskutočnili tieto výstupy:

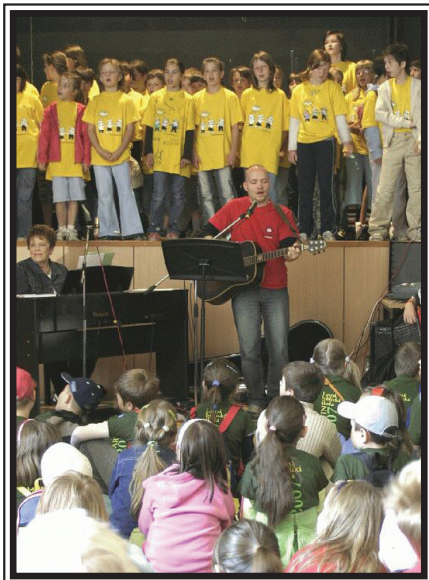
- Biele vody, Zelené pleso, Brnčalova chata, Biele plesá a späť,
- Hrebienok, Malá studená dolina, Téryho chata, päť spišských plies a späť.
- Štrbské pleso, Popradské pleso a späť.

Sme vďační Pánu Bohu za to, že sme našli v sebe dostatok fyzických síl a vôle prekonať sa v závere výstupov, za dobré počasie a najmä za kresťanské spoločenstvo.

J. K.

Leto v Biblickej škole

Leto v Biblickej škole bolo tento rok mimoriadne rušné. Namiesto zvyčajných štyroch týždňov konverzačných kurzov sme tento rok ponúkli šesť. Aj Letná biblická škola privítala historicky najvyšší počet detí z Martina a okolia. Júl a august sa tak niesli v znamení mnohých stretnutí, rozhovorov a výletov.

Prvý turnus angličtiny bol určený pre študentov programu *Misijná práca s deťmi a mládežou*. Ako lektori im poslúžili trinásti dobrovoľníci z cirkevných zborov z Roseville a St. Andrews z Minesoty – starí známi, ktorých v Martine stretávame už pravidelne. Popri výučbe angličtiny sa bakalári pripravovali aj na Letnú biblickú školu, kde pracovali ako pomocníci amerických učiteľov. Tieto dva týždne praktického vyučovania naštartovali prvkov denného i dialkoveho štúdia a dali im možnosť navzájom sa lepšie spoznať.

Samotná Letná biblická poslúžila približne 350 deťom. Od pondelka do piatku sprevádzala malých účastníkov téma „Ježiš

s nami“. Počas dopoludňajších stretnutí deti počúvali a videli zdramatizované príbehy z Ježišovho života – pomenovanie Ježiša, Ježišov krst a stretnutie s učeníkmi na ceste do Emaus. Spoločne prebrali Modlitbu Pánovu a Sumu zákona. Ako tlmočníci poslúžili deťom aj mladší členovia martinškého evanjelického cirkevného zboru.

Po Letnej biblickej škole nás čakali ešte dva turnusy anglických konverzačných kurzov, na ktorých sme privítali množstvo nových tvárí. Z troch skupín Američanov dve v Martine ešte nikdy neboli. Celkovo sa v laviciach Biblickej školy vystriedalo približne 150 ľudí, ktorí mali záujem zdokonaľiť sa v angličtine. Zúčastnení vo vekovom rozpätí 10 až 70 rokov tvorili pestrú mozaiku študentov, s ktorou bolo zaujímavé pracovať.

Sme vďační za vernú podporu a pomoc našich amerických priateľov a slovenských dobrovoľníkov. Všetci títo ľudia dávajú prácu v Biblickej škole zmysel a sú povzbudením v našej službe.

SLÁVKA GULÁNOVÁ

MISIA NÓRSKEJ CIRKVI V MARTINE A OKOLÍ

4. septembra pricestovali do Martina štyri mladé devy Karoline, Cecilie, Ingrid a Anette, aby svojou prácou poslúžili cirkevným zborom v Martine a okolí. Karoline Moen a Cecilie Egeland som položila zopár otázok o ich poslaní a plánoch.

Všetky štyri ste súčasťou projektu Mission Slovakia. Cez akú organizáciu ste sa dostali na Slovensko?

KAROLINE MOEN: Na Slovensko nás vyslala ACTA, čo je nórska kresťanská organizácia určená pre deti a mládež. ACTA je dcérskou organizáciou Normisjon.

CECILIE EGELAND: A Normisjon je misijná organizácia Nórskej evanjelickej cirkvi.

K. M.: Minulý školský rok sa ACTA a Biblická škola v Martine snažili nájsť spoločnú platformu vzájomnej spolupráce. Spoločne pripravili tento projekt, ktorý zahŕňa aj 3 cirkevné zbory z Martina, Príboviev a zo Sučian.

C. E.: Následne ACTA kontaktovala Biblickú školu v Grimstad (Bibelskolen i Grimstad). Požiadala ju, aby oslovila svojich študentov, ktorí by mali záujem stráviť jeden školský rok na Slovensku. Všetky štyri sme teda dobrovoľníčky, ktoré reagovali na túto výzvu.

Aký je cieľ vašej misie?

K. M.: V týchto 3 cirkevných zboroch chceme pomôcť pripravovať budúcich pracovníkov s mládežou na ich službu.

C. E.: Jednou z našich úloh je pravidelne (každý týždeň) navštevovať mladých ľudí v týchto troch zboroch.

K. M.: Rovnako sa chceme každý týždeň stretávať s potenciálnymi vedúcimi mládeží, ktorých nám vytypujú predstavitelia zboru. Budeme hovoriť o rôznych formách práce s mládežou – možno čo funguje a čo nie. Budeme rozoberať témy, ktoré by mohli preberať na svojich stretnutiach. Spoločne popracujeme na metódach, ako zaujať mladých ľudí a pomôcť im sústrediť sa na danú tému.

S akou vekovou skupinou budete pracovať?

K. M.: Priemerný vek je 15 až 17 rokov, ale v Martine je mládež o čosi mladšia.

C. E.: Mladí ľudia, s ktorými pracujeme na Slovensku, nie sú príliš odlišní od nórskej mládeže. Tešíme sa na to, že ich lepšie spoznáme.

Okrem toho, že spoznáte zopár mladých ľudí zo Slovenska, na čo sa najviac tešíte? Čo očakávate od tejto skúsenosti?

K. M.: Veríme, že tu spravíme kúsok zmysluplnej práce v miestnych cirkevných zboroch. Tiež dúfame, že budeme môcť byť svedkami duchovného rastu medzi mladými, s ktorými budeme spolupracovať.

C. E.: Radi by sme tiež trochu spoznali Slovensko a učiteľov, ktorí pracujú v Biblickej škole. Zatiaľ sme sa všade cítili veľmi vítané.

Na to im Ježiš okrem iných slov hovorí podobenstvo o kvase ukrytom v múke: Nevadí, že nič nie je vidieť, ono to skryte pôsobí. Nevadí, že je to len hrstka. Ona nakoniec prekvásí celé prostredie.

Slová o soli sú však povedané hneď na začiatku. V kázni na hore, ktorá je – povedané modernou rečou – Ježišovým manifestom. Tu ešte nie je potrebná útecha, pretože sa zdanlivo nič nedeje. Tu nejde ani tak o to, že štipka dokáže urobiť slaným celé okolie. Tu na začiatku ide o to, že soľ má činiť prostredie slaným. Inými slovami, Ježiš svojich nasledovníkov vyzýva, aby z Ježišovho evanjelia, ktoré prijali, nerobili čosi privátne, súkromné, patriace len im.

Nerobme z nášho zboru uzavreté spoločenstvo podobné sekte či akémusi ezoterickému spolku typu slobodomurárov. Spoločenstvo Kristovho ľudu má byť spoločenstvom otvoreným. Má vynášať Ježišov príbeh o Božej láske a odpustení von z týchto múrov do spoločenstiev, ktorých sme prirodzene súčasťou. Soľ, ktorá nesolí, prestáva byť soľou. Cirkev a kresťania v nej, ktorí sa so svojou vierou uzavreli do seba, utiekli z tohto sveta, ktorí si so svojou vierou žijú len tak pre seba, prestávajú byť cirkvou, prestávajú byť Ježišovými nasledovníkmi a podobajú sa soli, ktorá sa „zbláznila“.

Sestry a bratia, nebláznime! Zostávajme pre tento svet a okolie, v ktorom žijeme, soľou. *Nech je soľ v nás obrazom toho, čo je odlišujúcou podstatou života v tomto svete. Uskutočňujme svoje poslanie učeníkov. Amen.*

FRANTIŠEK KOREČKO, RANNÉ A HLAVNÉ SB, 8. 7. 2007

Podobenstvo o učeníctve

Vy ste soľ zeme. Ak soľ stratí slanú chuť, čím bude osolená? Už nie je na nič súca, len ju vyhodíť, aby ľudia po nej šliapali.

(Mt 5, 13)

Milí Kristovi priatelia,

uvedený biblický citát text nám chce poslúžiť na to, aby sme mohli premýšľať nad identitou Kristovho nasledovníka, Kristovho učeníka.

Ježiš pred nás predkladá prirovnanie k čomusi, čo je nám všetkým veľmi dobre známe (soľ). Na druhej strane z textu zďaleka nie je také jasné, čo Ježiš týmto prirovnaním mie-

ni, čo ním chce svojim nasledovníkom povedať. Navyše zvláštnosťou, ktorá určite zarazí prinajmenšom chemika, je to, že by soľ mohla stratiť slanosť. Už sa vám to niekedy stalo? Myslím na zabudnutý balíček soli niekde v zadnej časti regálu v špajze. Zahádzeme ho v polici inými potravinami a po roku, náhodnom objavení a cielenom ochutnaní – aha – žiadna chuť. To nie je možné?!

Vyzerá to, že by som chcel Pána Ježiša chytať za slovo, no nie je to tak. Ježišovi poslucháči poznali soľ úplne inak, než ju poznáme dnes. Bola to soľ zďaleka nie taká čistá ako tá dnešná zo Solivaru Prešov. Naopak, bola plná všakovakých prímiesí a nečistôt, preto mohla byť celkom prirodzene aj rôzne slaná.

A otázka, ktorá z tohto dôvodu pred nami stojí, znie: *Čo so soľou, ktorá je slaná tak málo, že sa nehodí na solenie?*

Ba dokonca môžeme hypoteticky nastoliť otázku takto: Predstavte si čosi také nezmyselné ako soľ, ktorá je síce pekná, biela, jemná, no chýba jej jedna podstatná maličkosť – chýba jej slanosť. Čo by ste s ňou tak asi najpravdepodobnejšie urobili?

Áno, soľ, ktorá nesolí, je najskôr či-
ra absurdita. Ako ľad, ktorý nechladí, ale hreje, či ako svetlo, ktoré ne-
svieti, ale zatemňuje.

Ale o to tu práve, milí Kristoví priatelia, ide. Nesoliaca soľ je jednoducho nezmysel. A Ježišovi nasledovníci, ktorí nenapĺňajú svoju odlišujúcu sa podstatu života v tomto svete, ktorí neuskutočňujú svoje učenícke poslanie, sú podobným nezmyslom. S tým malým rozdielom, že najšť dnes „divú“ soľ bez chuti je ťažké. Najšť však Kristových učeníkov opomínajúcich, či dokonca popierajúcich svoje poslanie, nie je nič neobvyklé.

A pritom rola je v našom obraze len jedna a je úplne zrejma. Ježišovi uče-

níci sú „soľou“, to znamená, majú byť pre zem, na ktorej žijú, tým, čím je soľ pri svojom uplatnení. Tam, kde sa používa.

Na tomto mieste je potrebné zdôrazniť ešte jednu dôležitú vec: Ježiš Kristus tieto slová adresuje nám všetkým. Nehovorí ich len akejsi hrstke privilegovaných, k zvesti vyslaných ľudí svojej doby. Tie slová nepatria výlučne ani tej dnes domnelo privilegovanej skupine kaplánov, farárov, seniorov, biskupov (generálnych či arcí), pri ktorých toto misijné poverenie vyplýva z pracovnej zmluvy. Tu je reč o každom jednom z nás, pretože my všetci, ktorí sme začuli Božie volanie, sme v pracovnom pomere s Bohom. Sme Jeho vyslancami, sme jeho soľou zeme. My všetci sme Ježišom *vyvolení byť poslami zvesti o zachraňujúcom Bohu, ktorý človeka oslobodzuje*. Oslobodzuje ho z pút hriechu, beznádeje, robí ho slobodným. Pred Bohom nestojí hriech, ktorý by krv Jeho Syna nedokázala zmyť. My všetci, ktorým boli otvorené oči i srdcia, aby sme v Ježišovom príbehu zazreli obeť za naše hriechy a prijali sme ju ako dar, sme poverení byť pre tento svet soľou zeme.

Problém však nastáva okamžite, keď sa opýtame, čo je tým uplatnením soli, na ktoré sa tu myslí. Akú funkciu či úlohu má soľ spĺňať? Je to okorenienie jedla, ktoré by bez soli bolo, ako hovorievame, divé? Alebo sa tu myslí na konzervačné účinky soli?

(Kresťania ako strážcovia hodnôt.) Alebo azda na použitie soli pri obeti? Či použitie pri exorcizme? (Dávno sa verilo, že soľ odháňa démonov.)

Väčšina výkladov sa prikláňa k jednej z týchto variantov. Ibaže Ježišov výrok tak, ako ho nachádzame u Matúša, nám neponúka žiadny návod či impulz k tomu, aby sme sa mohli prikloniť k tej či onej interpretácii a pochopeniu. Keď hľadáme, čím je tu obraz soli ďalej konkretizovaný, žiadnu z vyššie uvedených možností nenájdeme. Nenájdeme zmienku o nezameniteľnej chuti, ani o konzervačných účinkoch, ani o boji s nečistými silami.

Jediné čo nájdeme „vo vnútri“ tohto výroku, je protiklad slanosti – neslanosti. Soľ, ktorá solí – v protiklade k soli, ktorá by nesolila.

Soľ, ktorá solí – to znamená pôsobí slanosti celého prostredia, v ktorom sa nachádza. Pre soľ je charakteristické, že stačí maličká štipka, aby presolila, spôsobila slanosti mnohonásobne väčšieho množstva jedla či čohokoľvek iného, čo je osolené. Práve to je význam, ku ktorému toto „minipodobenstvo“ nabáda. Poznáte to – tá hrst' soli do tej polievky bola o trochu väčšia. Kdežeby, nedávali sme soľ do hrnca lopatou, a napriek tomu sme to prešvihli. *Tak málo stačí, a napriek tomu tú štipku soli je tam cítiť a je ju cítiť tak výrazne.* Stačí štipka učeníkov, aby ich prítomnosť bola rozpoznateľná v celej zemi.

Keď sa porozhliadneme po ostatných Ježišových podobenstvách, nájdeme podobný obraz v Podobenstve o kvase (Mt 13, 33): Hrstka kvasu stačí na to, aby prekvasila, vnútorne prenikla mnoho-mnohonásobne väčšie množstvo múky. Takáto je soľ, takýto je kvas a takýto majú byť tí, ktorí sú synmi a dcérami Nebeského kráľovstva, žijúci však tohto času uprostred kráľovstva tohto sveta. Nemusí ich byť mnoho, ako mnohokrát túžobne očakávame, hovoriac si s nostalgiou: Kde sú tie časy, keď bola naša západná kultúra, naša Európa, naše Slovensko, náš Martin celé kresťanské, keď mal náš evanjelický zbor nie 3000, ale 10 000 členov.

Ale to nie je dôležité, sestry a bratia. *Dôležité je nie to, KOLKO soli máme, ale AKÁ tá soľ je.* Dôležité je, aby soľ bola slaná a kvások kvasil. Pretože stačí celkom málo slanej soli a celkom málo živého kvásku.

Našli sme dve veľmi podobné podobenstvá, ktoré by mohli byť možno zameniteľné: soľ a kvas. Hovoria obe to isté, alebo sa čímsi odlišujú?

Podobenstvo o kvase hovorí Pán Ježiš približne v polovici svojho účinkovania, v situácii, keď sú učeníci znechutení a malomyseľní, pretože tak dlho už Ježiš aj oni sami zvestujú, uzdravujú, vysvetľujú, Ježiš učí zástupy – a nič. Nikto sa k nim hromadne nepridáva, nič veľké sa nedeje, zostáva ich stále len hrstka.

D I A K O N I C K O - S O C I Á L N E Š T Ú D I U M
SEMESTRÁLNA PRÁCA

Možnosti diakonie a sociálnej práce v mojom cirkevnom zbore

Školský rok: 2006/2007

Ročník: tretí

Semester: šiesty

Študijný program: diakonicko-sociálne štúdium

Forma štúdia: dialková

Priezvisko a meno: Matušiková Marta

Diakonos = služobník. Často ten, ktorý slúži pri stole, teda čašník. V Novej zmluve tento výraz nestráca súvislosť s poskytovaním materiálnej pomoci a služby. Martina obsluhu pri stole (L 10, 40) a Ježišova služba Petrovej testinej (Mk 1, 31) je diakonia.

V Starej zmluve židia konali skutky lásky na základe toho, že sa Hospodin zmiloval, zľutoval nad hriechom človekom. Tak aj človek, ktorý má takúto skúsenosť, dokáže mať zľutovanie s tými, ktorí ho potrebujú. Sú to cudzinci, vdovy, sirotky, chudobní, sklúčení, chorí... (5 M 10, 18; Ž 146, 9; Jób 6,14; Pr 19, 1) Základným pojmom je teda zľutovanie, milosrdenstvo, ľudnosť.

Neodopieraj dobrodenie tomu, kto ho potrebuje, ak je v tvojej moci vykonať ho. (Pr 3, 27)

Neviem, či sú ľudia v súčasnosti odkázaní na dobrodenie viac, alebo menej ako v minulosti. Odkaz Knihy prísloví nielen dokazuje, že potrebu dobrovoľnej pomoci bližnému riešili aj v starozákonnej dobe, ale upozorňuje nás aj na zodpovednosť za situáciu našich blízkych – bez ohľadu na dobu a názor, či si náš bližný „zaslúži“ našu pomoc.

Diakonia z Božieho pohľadu Novej zmluvy

☐ „Lebo hladný som bol, a dali ste mi jesť, bol som smädný, a dali ste mi piť, prišiel som ako cudzinec, a prijali ste ma, bol som nahý, a zaodeli ste ma, bol som nemocný, a navštívili ste ma, bol som vo väzení, a prišli ste ku mne...“ (Mt 25, 35n)

☐ „Dvanásť zvolali teda všetkých učeníkov a povedali: Neprichodí nám opustiť slovo Božie a obsluhovať pri stoloch...“ (Sk 6, 2n)

Ide teda o obsluhovanie pri stole, podávanie jedla a nápojov; v širšom zmysle slova diakonia znamená niesť zodpovednosť za zabezpečenie živobytia.

☐ „Kto by medzi vami chcel byť veľký, nech je vám služobníkom, a kto by medzi vami chcel byť prvý, nech je otrokom všetkých...“ (Mk 10, 43n)

☐ „Nie tak má byť medzi vami, ale kto by medzi vami chcel byť veľký, nech je vašim služobníkom, a kto by medzi vami chcel byť prvý, nech je vašim sluhom...“ (Mt 20, 26n)

Vidíme, že služobník (diakonos) a otrok (doulos) sa vzájomne jeden druhého interpretujú. Ježišova zvesť pozýva k pokore v službe. Veľkosť sa dosahuje malostou vo vzťahu k ľuďom.

Diakonia je svedectvom o účinnosti Božej lásky, je misijným nástrojom aj v dnešnej dobe, za predpokladu, že motívom ostane potreba človeka a tá ostáva bezpodmienečnou službou bez nároku na odmenu. Diakonia je účinným nástrojom evanjelizácie, a tým rastu cirkvi vtedy, keď rešpektuje slobodu toho, kto je ako núdzny odkázaný na pomoc a túto pomoc nepodmieňuje ničím.

Vzorom svedeckej diakonie ostáva život a dielo Ježiša Krista. Ide o najdokonalejšiu službu, ktorá pri pohľade na záchranu stráca zo zreteľa vlastné dobro, ba dokonca ochranu vlastnej existencie. Len tak je Kristova obeť na kríži zachraňujúca.

Podobenstvo O milosrdnom samaritánovi predstavuje Krista ako subjekt a objekt diakonie. Diakonia sa uskutočňuje ako motivovaná Kristom a ako služba Kristovi. Nasledovanie učeníkov, ku ktorému pozýva Ježiš Kristus, sa uskutočňuje ako služba (J 13,15).

Realizovať lásku možno iba pri správnom poznaní života. Diakon musí byť preto znateľ života. Diakonia sa sústreďuje na poznanie života, na analýzu sociálnych krív jednotlivca a spoločnosti.

Kedy je a za akých podmienok ostáva diakonia úlohou zverenou Ježišom Kristom? V čom je jej nepostrádateľný charakter, ktorý nedokáže napodobniť iné organizácie, hoci by boli akokoľvek dobre technicky pripravené? Podstata je v obetnom charaktere lásky a v bratsko-sesterskom rodinnom charaktere spoločenstva diakonie. Spoločenstvo diakonie je spoločenstvo slúžiacich a tých, čo potrebujú služby, pričom sa úžitok zo služby stáva rovnako potešiteľným pre všetkých.

V utrpení a smrti sa Kristus stal solidárnym s utrpením ľudí. Popri zachraňujúcom účinku Kristovej smrti na kríži to znamená upozornenie na charakter diakonickej služby. Ak táto má byť súčasťou nasledovania Kristovho, musí viesť k solidarite s trpiacim, k skloneniu do hĺbky utrpenia človeka, ochotne ísť na cestu bolesti s tým, komu chceme pomôcť.

Dal som vám totiž príklad, aby ste aj vy činili tak, ako som vám ja činil. (J 13, 15)

Stojíme zoči-voči nielen sociálnym problémom našej krajiny, ale najmä tretieho sveta (Afrika, Latinská Amerika, Ázia), odkiaľ sa valí chudoba, utečenci, vykorisťovanie, hlad. Kresťania po vzore matky Terezy vyhľadávajú najchudobnejších medzi chudobnými sa stávajú príkladom moderného nasledovania Krista. Tým, že vytrvajú pri tých, čo sa stali obeťami biedy, dosvedčujú, že Boh venoval spásu stratenému svetu a že sa to týka rovnakým spôsobom duševnej i telesnej biedy.

V roku 1989 zmenu politického systému v našej krajine postupne dochádzalo k vysokej miere nezamestnanosti, chudoby, kriminalite, drogovej závislosti... Vznikol nový vedný odbor **sociálna práca** (do r. 1989 sociálna starostlivosť), ktorá je zameraná na pomoc jednotlivcovi či skupine s cieľom pomôcť ľuďom, ktorí sa ocitli v nepriaznivých životných situáciách. Predmetom sociálnej práce sú sociálne javy, ich riešenie a prevencia. Sú to sociálne javy, ktoré nie sú v norme, alebo sú to patologické tendencie a dotýkajú sa jednotlivca, skupiny, komunity. Presahujú ich rámec a vyvolávajú potrebu spoločenskej intervencie – pomoci. Nie vždy je to poskytnutie pomoci z vlastných zdrojov, veľaokrát ide o sprostredkovanie pomoci iných, napr. štátnych úradov, fondov, grantov, zahraničných partnerov, prípadne jednotlivcov.

Súčasťou sociálnej práce sú aj sociálne služby. A práve cirkvi a ich organizácie sú v súčasnosti najväčšími neverejnými alebo neštátnymi poskytovateľmi sociálnych služieb. Mnohé zo služieb (napr. služby pre bezdomovcov) poskytujú takmer výlučne iba kresťanské subjekty, v ktorých je zapojených množstvo dobrovoľníkov.

Slovo služba však neznamená len – podaj, dones, nákup, uprac... Je to oveľa viac. Je to proces, v ktorom vznikajú vzťahy medzi ľuďmi, ktorí sa nachádzajú v rôznych nepriaznivých situáciách a potrebujú pomoc.

Koľko času venujeme tomu druhému, toľko ho ľúbime.

Môj cirkevný zbor má sídlo v Liptovskom Petre. Patrí do Liptovsko-oravského seniorátu a do Západného dištriktu ECAV na Slovensku. Cirkevný zbor sa skladá z matko-cirkvi Liptovský Peter, dcérocirkvi Vavrišovo a dcérocirkvi Jamník. Počet členov k 31. 12. 2006 bol v dcérocirkvi Vavrišovo 349 členov, v Jamníku 233 a v Liptovskom Petre 361 členov. Celkový počet členov v cirkevnom zbore Liptovský Peter k uvedenému dátumu bol 943 členov.

V cirkevnom zbore sa konajú pravidelné služby Božie v nedeľu dopoludnia v matko-cirkvi Liptovský Peter a striedavo v dcérocirkvi Jamník a Vavrišovo. Popoludní sa konajú nešporné služby Božie v dcérocirkvách – striedavo. Pokiaľ sa služby Božie konajú v každej časti CZ, tak návštevnosť v nedeľu a vo sviatok je v priemere 164 členov. Na celozborových službách Božích je to však v priemere len 85 členov, teda iba 9,01 % všetkých členov.

V mojom cirkevnom zbore bola na zborovom konvente dňa 10. 2. 2002 zriadená štatútom a zriaďovacou listinou **zborová diakonia**. Tomuto kroku predchádzal ročný modlitebný zápas o schopnosť zabezpečovať návštevnú službu, ako aj o sprostredkovanie starostlivosti o bratov a sestry v ich domácom prostredí na kresťanskom základe.

V roku 2002 začalo návštevnú službu vykonávať 13 sestier a 1 brat.

Každý začiatok je ťažký, ale tento bol radostný, lebo po každej vykonanej návšteve bolo cítiť neobyčajnú vďačnosť Pánu Bohu za Jeho milosť v spoločenstve bratov a sestier. Návštevy boli umocňované kázňovými nahrávkami zo služieb Božích, čím bola docieľaná skutočnosť, že návštevní bratia a sestry dostávali duchovný pokrm. Osamelo žijúci bratia a sestry túžia po nedeľnej návštevej službe. Sú to predovšetkým tí, ktorí celý život pravidelne chodili na služby Božie do kostola.

Keďže diakonia je služba pre celého človeka – duch, duša, telo, treba pamätať na slová Pána Ježiša Krista: „Veru hovorím vám: Čokoľvek ste urobili jednému z týchto mojich najmenších bratov, mne ste urobili... Čokoľvek ste neurobili jednému z týchto najmenších, mne ste neurobili.“ (Mt 25, 40-45)

Duchovná starostlivosť o naše sestry a bratov predchádza prácu opatrovateľskej služby, ktorá je rozbehnutá vo všetkých troch obciach. Táto služba je vykonávaná v domácom prostredí a opatrovatelmi sú zväčša rodinní príslušníci.

Ak má človek priniesť zvesť evanjelia k chorému či osamotenému človeku, je nevyhnutné, aby on sám bol touto zvesťou zasiahnutý a s pomocou Ducha Svätého ju odovzdával ďalej.

V správe o činnosti diakonie za rok 2003 bolo o. i. uvedené, aby z každej obce aspoň jeden člen cirkevného zboru začal navštevovať Biblickú školu, aby došiel k hlbšiemu poznaniu diakonie – ako služby lásky bližnému. V súčasnosti má môj cirkevný zbor troch členov, ktorý absolvovali BŠ v Martine vrátane odboru diakonia, a ja by som mala byť – ak Pán dá, štvrtým členom.

Napriek môjmu pôvodnému uvažovaniu, že do tretieho ročníka BŠ už nebudem chodiť, začala som počas leta – v roku 2006 – prežívať akúsi vnútornú radosť pri myšlienke na školu. Dnes ďakujem Pánu Bohu za Jeho milosť, že ma On povolal do tohto štúdia. Objavila som náročnosť, ale aj krásu odboru diakonia a sociálna práca. Dovtedy som diakoniu vnímala len ako problém starých a chorých ľudí. Otvoril sa predom mnou nielen nový pohľad, ale najmä súčasná aktuálna potreba pomoci pre množstvo ľudí okolo seba. Diakonia je v prvom rade pre siroty a vdovy, pre bezmocných, chorých a starých, ale diakonia a sociálna práca je aj pre zlomené srdcia a pre všetkých, ktorí si nevedia pomôcť v rôznych krízových životných situáciách. Je to predovšetkým o stretnutí, kde nájde jeden druhého. A hoci neraz nemáme silu vyriešiť situáciu daného človeka, ak s ním prideme pred Pána, ostávame v novom vzťahu, ktorý už nikdy nebude vzťahom dvoch cudzích ľudí.

To, čo urobíme druhému, bude pre neho konkrétnym svedectvom – bol som sám a odrazu som cítil, že nie som sám.

Nadarmo sa nehovorí, že život je najlepšou školou, a tak som sa rozhodla „vyskúšať“ aspoň jednu diakonickú návštevu na „vlastnej koži“. Napriek tomu, že donedávna sme prichádzali – ako malá modlitebná skupinka do rodín, kde sme študovali Božie slovo, modlili sa a spievali, táto návšteva bola výnimočná tým, že som mala ísť za sestrou, ktorú som nepoznala, ktorá žila sama, do kostola už neprichádza, je po mozgovej príhode a navyiac – táto sestra nevedela, že pridem. A tak sme sa k nej vybrali spolu so zborovou sestrou z našej diakonie. Pamätám si na tú nedeľu – akoby to bolo včera. Prišla som zo služieb Božích, narýchlo som pripravila obed a už ma čakal brat farár, ktorý išiel na nešporné služby Božie do tej obce, v ktorej žije aj moja spolusestra – Elenka. Všetky práce v ten deň boli akési hektické, ale v tú chvíľu som veľmi vnímala potrebu modlitby, napriek všetkému, čo som nestihala. „Pane dávam to do Tvojich rúk, buď medzi nami...“

Aj teraz, keď spomínam na túto návštevu a chcem o nej napísať pár viet, prežívam úžas nad dokonalou Božou ríšou na tom mieste. V mene Božom sme vstúpili do domu. Privítala nás trochu sklonená, tichá, pomalšie sa pohybujúca sestra. V jej očiach bolo vidieť radosť aj prekvapenie. A čo nasledovalo po zoznámení?

- Rozprávanie o rodine, o deťoch – kde žijú, ako sa volajú a odrazu som zistila, že osobne poznám niektoré z detí sestry Elenky.
- Rozprávanie o zdravotných ťažkostiach sestry Elenky.
- Modlitba zborovej sestry.
- Počúvanie kazety, na ktorej bol nahratý celý priebeh služieb Božích, ktoré boli vysielané do rozhlasu (bola to istým spôsobom účasť na bohoslužbách – spievali sme piesne, počúvali Božie slovo a modlili sme sa podľa počutého záznamu).
- Modlitba zborovej sestry aj moja.

Videla som, že sestra Elenka počúva Božie slovo a piesne sleduje očami, keďže s rečou má trochu problémy. Pri jej slovách, že jej chýba niekto počas dňa, s kým by sa mohla porozprávať, spomenula som si na slová mojej sestry Aničky, ktorá neraz hovorila o tom, ako sa ona nahlas doma rozpráva s Pánom – tak, ako so živým človekom a tejto myšlienke sme sa veľmi tešili. Vnímali sme to ako Božie riešenie Elenkinej starosti.

Po návrate z návštevy od sestry Elenky som mohla chvíľu hovoriť s manželom zborovej sestry. Ako povedal, pred každou návštevou sa pripravuje, vypočuje si nahrávku, prípadne si pripraví text Božieho slova, ktorý bude čítaný, ale aj piesne. Pritom všetkom sa spolieha na Božie vedenie.

Zo správy o činnosti diakonie za rok 2005 som sa dozvedela, že zborová sestra spolu s bratom farárom a jeho manželkou navštívila celkom 38 starších bratov a sestier v ich rodinách. Za rok 2006 bolo vykonaných 13 návštev. Od príchodu nášho nového brata farára v lete minulého roku sa návštevná služba rozšírila o prislúženie Večere Pánovej v domácnostiach tým členom zboru, ktorých zdravotný stav neumožňoval prísť do spoločenstva bratov a sestier na služby Božie.

Aj keď v minulosti dobre fungovala návštevná služba v celom cirkevnom zbore, dnes je situácia iná – navštevovanie chorých je v určitej miere rozbehnuté a organizované len v dcérocirkvi Vavrišovo. Návštevnú službu tu vykonávajú 3 – 4 sestry. Zborová sestra sa snaží túto prácu organizovať v rámci svojich schopností a možností.

V matkocirkvi Liptovský Peter sestra vykonávajúca návštevnú službu sa už niekoľko rokov stará o svoju sestru v domácom prostredí. Pri tejto sestere som neraz mala možnosť vidieť konať skutky lásky voči bližnému podľa Božieho slova: „Neodopieraj dobrodenie tomu, kto ho potrebuje, ak je v tvojej moci urobiť to.“ (Pr 3, 27)

Do budúcnosti je potrebné, aby sa cirkevný zbor zaoberal opatrovateľskou službou, pretože osamelých bratov a sestier pribúda. Takisto je potrebné vypracovať komplexný program diakonie pre roky 2007–2010.

Pri tejto mojej semestrálnej práci si kladiem základnú otázku – prečo klesol počet tých, ktorí vykonávali návštevnú službu? Je za tým zaneprázdnenosť, vyčerpanosť či nezáujem o blížneho? Alebo máme dosť vlastných starostí? Či veľa povinností a na takúto službu nám akosi neostáva čas? Alebo je naša duša stiesnená pred chorými a starými? Božie slovo hovorí jasne: „Čisté a nepoškvrnené uctievanie Boha, pred Bohom a Otcom je navštevovať sirotu a vdovu v ich tiesni a zachovávať sa nepoškvrneným od sveta“. (Jk 1, 27)

Poznáme teda Božiu vôľu..., a predsa je nás tak málo. Myslím, že by nás nebolo málo, keby sme prichádzali za blížnymi len tak – na kus reči. Ale prísť za človekom s evanjeliom, modliť sa s ním, zvestovať mocného, živého, svätého, milujúceho Boha, to nie je možné bez Ducha Svätého.

Diakonia je darom Ducha. (R 12, 7)

Matkocirkev Liptovský Peter získala v reštitúciách naspäť budovu základnej školy. Nachádza sa oproti farskej budove, teda pri kostole. Je národnou kultúrnou pamiatkou, má prízemie, poschodie a podkrovie. Sú tam štyri veľké miestnosti, kuchynka a jedálňa + sociálne priestory. Celá budova je v nedobrom stave, pričom najhoršia situácia je so strechou.

Chceli sme poznať názory, ale aj návrhy na využitie budovy bývalej základnej školy, a preto sme pripravili diskusiu o tejto záležitosti. Návrhov bolo veľa a boli rôzne. Nech by sme chceli realizovať akýkoľvek návrh, zastaneme pri financiách. A preto sme sa rozhodli ísť cestou eurofondov. Túžime po tom, aby sa prebudovalo z týchto priestorov miesto pre starších ľudí, ktorí z nejakého dôvodu už nemôžu ostať doma bez ďalšej osoby. Zároveň vnímame potrebu priestorov aj pre zborové aktivity, a preto by mala v budove ostať časť pre potreby cirkevného zboru.

V súvislosti s ukončujúcim štúdiom na BŠ si kladiem otázku – a čo teraz? Modlím sa o poznanie Božej vôle – kde ma On chce mať. Zároveň však musím aj dodať, že odbor diakonia a sociálna práca ma nadchla. Sociálnu oblasť vidím ako úžasne širokú a otvorený priestor aj pre seba. Pracovať v sociálnej oblasti s ľuďmi, ktorí potrebujú pomoc druhých, pretože si pomôcť sami nevedia. Skupin je veľa...

Prečo diakonia a sociálna práca? Aký to má zmysel?

Odpoveď dávajú nasledujúce myšlienky:

„Diakonia – to je povolanie Pánom Ježišom Kristom, Pánom cirkvi, k službe zmierenia sveta so slovom viery a lásky.“

„To, čo každý človek potrebuje, je vedomie dôstojnosti. Mladí si neuvedomujú, že aj starí dokiaľ žijú, potrebujú dobré slovo, láskavé zaobchádzanie, potrebujú, aby boli pochopení.“

„Blahoslavenejšie je dávať, ako brať. Ak sa môžem podeliť s tým, čo mám, je to úžasný pocit obohatenia.“

„Rob dobre a nečakaj, že sa ti to dobro vráti. Príkladáš kameň na stavbu, ktorá bude dokončená za roky a možno sa viditeľného konca stavby vôbec nedočkáš.“

„Diakonia, to sú ľudia meniaci svet.“

„Človek v utrpení potrebuje len jedno – byť prijatý.“

„Diakonia je prejavom života a znakom existencie cirkvi. Keď je cirkev diakonicky živá, zažíva prebudenie.“

„V Božích očiach má hodnotu každý človek.“

„Ak dám človeku rybu, nasýtím ho, ak ho naučím ryby chytať, dám mu živobytie.“

„Dávať môže iba ten, kto súčasne prijíma z Kristovej milosti vlastnú záchranu.“

Za všetko ďakujte, lebo to je vôľa Božia pri vás v Kristu Ježiši

1 Tesalonickým 5, 18

Milí bratia a sestry,

niektorí z vás určite vedia, že v kaplnke Božieho milosrdenstva Martinskej fakultnej nemocnice sa konajú o 11.00 h každú nedeľu služby Božie. Už niekoľko rokov sa spolu so sestrou diakonkou zo záturčianskeho cirkevneho zboru striedame pri odslužení tejto pobožnosti. Stáva sa už pomaly pravidlom, že na naše bohoslužby príde len veľmi málo takých, ktorí túžia počuť Božie slovo. I napriek tomu, že hospitalizovaní pacienti majú možnosť byť posilnení a v chorobe podopieraní Božou rukou – túto možnosť nevyužívajú. I v nedeľu, o ktorej vám chcem dnes rozpovedať, kaplnka zivala prázdnotou, čo ma naplnilo smútkom. Neskôr sa však chvíle smútku zmenili na chvíle radosti a hlboké vďaky Pánu Bohu.

Náš spolubrat vo viere Karol Figura počas dovolenky spadol a uľahčil si. Preto musel chodiť na preväzy do nemocnice. Keď sme sa pred kaplnkou spolu aj s jeho manželkou stretli, dozvedela som sa, že jeho mamička je už dlhšie hospitalizovaná na 2. internej klinike. V tom okamihu som sa ju rozhodla navštíviť a urobiť pobožnosť priamo pri jej lôžku. Keď ma milá sestra uvidela, netajila svoje prekvapenie. Veľmi ochotne súhlasila s tým, že budeme spoločne spievať na Božiu chválu a rozmyšľať nad Božím slovom. Slová textu Evanjelia podľa Matúša 11, 28-30 zneli: *Podte ku mne všetci, ktorí sa namáhate a ste preťažení; ja vám dám odpočinutie! Vezmite na seba moje jarmo a učte sa odo mňa, lebo som krotký a pokorný v srdci, a nájdete si odpočinutie duší; lebo moje jarmo je lahodné a moje bremä ľahké!*

Pochopili sme, že Ježiš volá mladých i starších, zdravých i tých, ktorí majú veľa bolesti. Túži nám pomáhať niesť naše bremená. Ako kresťanov nás chce ozdobiť pokorou a dať nám svoj odpočinok či vnútorný pokoj napriek

všetkému, čo prežívame. Po skončení výkladu a po modlitbe ma pri rozhovore s mojou spolusestrou vo viere, ktorá v živote už neraz prešla trnistou cestou, oslovila hlboká pokora pred Pánom. To je tá pravá pokora, ktorá má zdobiť kresťana. Pokora nachádza nielen pravú cestu vo všetkých ťažkostiach a nebezpečenstvách pozemského života, ale aj bránu do neba. A tak ako sme si všetci v tej nemocničnej izbe uvedomili – skutočná a pravá pokora býva len tam, kde vládne Pán Ježiš. Pokora, táto vzácna, zriedkavá cnosť, má jednu milú dcéru – volá sa vďačnosť.

Napriek trápeniu, čo spolusestru v živote postretlo, práve o nej sú slová Žalmu 50, 23: *Kto vďaka obetuje, ten ma ctí; tomu, kto správnu cestou kráča, ukážem Božiu pomoc.* Naša spolusestra, vo svojom živote túto Božiu pomoc prijímal – cez starostlivosť svojich blízkych.

V slnečnom lúči radosti nie je ťažké ďakovať, hoci na to príliš často zabúdame. Ale treba milosť, aby sme ďakovali aj za ťažkosti, za prekriženie našich plánov, za prečistenie, ktoré nás má viesť k dokonalosti.

V to nedeľné dopoludnie som v tej nemocničnej izbe počula svedectvo viery a spolu so mnou deti našej spolusestry i pacientka, ktorá bola z reformovanej cirkvi. Pán bol prítomný v našom strede a všetci sme cítili, že cez nás prechádza radosť ako prúd rieky. Radosť v Pánu pomôže odplaviť bolesti, ktoré sa chcú usadiť v našom srdci, do mora Božej lásky.

Keď som odchádzala z oddelenia, pochopila som, že ma Boh obdaroval výnimočným spôsobom.

Aj vám, milí bratia a sestry, prajem, aby ste vo svojich životoch prežili takýto pocit obdarovania – pocit úprimnej radosti a zároveň hlboké vďačnosti i pokory voči Pánu Bohu.

LENKA TAŠKÁROVÁ

RUKY

*Dostali sme ich len do daru
od Pána Boha, od prírody?
Niesli nás na krst, k oltáru.
Nie z rozmaru sú dve, do páru,
k tomu sú vážnejšie dôvody.*

*Boh nám dal ruky pracovité,
robíme nimi aj nemožné,
často aj menej dôležité.
Nedbajme len o telo sýte,
k modlitbe ich občas zložme.*

Milé sestry a bratia,

dovoľte, aby som vám aj týmto spôsobom predstavila „ruky“ našich sestier, ktoré sa stretávajú v spoločenstve krúžku ručných prác.

Podnet ku vzniku tohto krúžku dal pred takmer dvanástimi rokmi nebohý brat farár Ján Bohdan Hroboň. Tento krúžok trvá a pracuje dodnes. Spoločenstvo tvorí 26 sestier, už nie najmladších, veď náš vekový priemer je takmer 73 rokov. Stretávame sa pravidelne každú stredu, s výnimkou prázdnin, v priestoroch učebni Biblickej školy. Pri modlitbách, pri čítaní Božieho slova a nábožných piesňach strávime spoločne približne dve hodiny. Nezabúdame ani na naše jubilanťky. Blahoželania s kytičkou kvetov a chutnými koláčikmi sú dojemné, často sprevádzané slzičkou v oku.

Pri našej práci nachádzame porozumenie vo vedení cirkevného zboru, hlavne u brata farára, tiež vo vedení Biblickej školy.

I napriek vysokému veku (6 sestier má viac ako 80 rokov) krúžku sa darí. Svedčí o tom množstvo vlastnými rukami vytvorených hodnotných prác (vyšívané i háčkované dečky, prestierania, prikrývky, záložky, slovenské košele a pod.), ktoré sestry s láskou prinášajú do krúžku. Tieto potom nachádzajú použitie pri rôznych zborových príležitostiach, príležitostných návštevách nielen u nás, ale pravidelne aj v cirkevných zboroch ďaleko za hranicami našej vlasti. S týmito vytvorenými prácami rozdávať naše sestry kus lásky a svojho srdca.

Za to, že sa môžeme stretávať a prezentovať sa krásnymi prácami, sme vďačné Pánu Bohu v prednesených modlitbách. V nich Mu ďakujeme, lebo je dobrý, lebo naveky trvá Jeho milosť. On nás vypočuje, v každej chvíli podá pomocnú ruku a vedie nás.

Pri tejto príležitosti sa obraciame na vás, milé sestry v našom cirkevnom zbere. Príďte medzi nás, posilnite náš počet novými rukami, ktoré, i keď už pre vyšší vek možno nedokážu „pracovať“, ale budú vedieť pomáhať ináč. Budú vedieť rozdávať okolo seba lásku, radosť a pohodu, budú ochotné stretávať sa a spoločne sa modliť.

Nebeský Otče, požehnaj prácu našich sestier, buď im milostivý a zachovaj ich i naďalej pri zdraví a sile.

Áké milé je miesto, kde slovo Božie prebýva, kde vzácne vďaky vzdávame, modlíme sa a spievame... Na tomto mieste poznávame, že Boh je aj s nami prítomný: všade tam, kde sa Jeho slovo počúva a srdcia Ho oslavujú.

Požehnaj, Pane, slovu Svojmu, daj radosť z neho ľudu Tvojmu, keď pravdu v tom slove hľadá, vlej do srdca našich z milostí, čo slúži viere, zbožnosti. Amen

Za vedenie krúžku
V. MAREČKOVÁ
september 2007

Mária, matka Ježišova

Andrea Korečková

Postava Márie, matky Ježišovej, má prinajmenšom v dvoch svetových náboženstvách svoje patričné miesto. Rímskokatolícka cirkev, východné katolícke a východné ortodoxné cirkvi ju uctievať ako večnú pannu a matku Božiu obdarenú zvláštnou milosťou u Boha, ktorá bola po smrti vzatá do neba. Protestantské cirkvi prejavujú úctu k životu plného ľudského utrpenia bez toho, aby v Máriu videli božský predmet uctievania. V islame má Mária výnimočné postavenie medzi ženami jednak ako matka Ježiša, jedného z islamských prorokov, a jednak ako mimoriadny symbol cudnosti a zbožnosti.

My sa pozrieme na niektoré zmienky v Novej zmluve, ktoré zachytávajú Máriu pri rôznych udalostiach. Tie sú prepojené s tromi štádiami Ježišovoho života – narodením, verejným účinkovaním a obdobím po vzkriesení, v ktorých ako matka zohrala svoju úlohu.

1. JEŽIŠOVO NARODENIE

Na stránkach Novej Zmluvy sa prvýkrát stretávame s Máriou už v prvej kapitole Matúšovho evanjelia (1, 16). S ďalšími tromi ženami (Rachab, Rút, Betšeba) je zahrnutá do Ježišovoho rodokmeňa a vnímaná ako nástroj Božieho plánu, ktorý je spojený s príchodom Mesiáša. Nasledujúce kapitoly evanjelia rozvíjajú postavu Márie takto: Mária bola zasnúbená s Jozefom z domu Dávidovho. Zasnúbenie bolo vnímané ako skutočné manželstvo. Avšak dievča po zasnúbení žilo ešte rok v dome so svojimi rodičmi. So snúbencom sa stýkalo iba na verejnosti. Až po svadbe bolo odvedené do domu svojho manžela. Máriina otázka adresovaná anjelovi „Ako sa to stane (ako dojde k narodeniu Ježiša), keď ja muža nepoznám?“ (Lk 1, 34) naznačuje dodržiavanie tohto židovského zvyku a zároveň naráža na panenstvo, ktoré tvorí základnú bariéru naplnenia anjelovho posolstva. O Máriinom panenstve si povieme neskôr, nateraz nám postačí informácia, že Mária nemala styk s mužom pred svadbou.

Prijatie a podriadenie sa Božej vôli znamenalo pre Máriu veľký risk, pretože ako zbožná židovská dievčina mala oznámiť svojmu snúben-

covi, že je tehotná Božím zásahom. Od snúbenca záviselo ďalšie pokračovanie udalostí, pretože tak ako jej mohol uveriť a prijať dieťa za svoje, tak ju mohol vystaviť verejnej hanbe, posmechu, obvineniu z nevery a vydať ukameňovaniu.

Nevieme, čo všetko prežívala Mária počas tehotenstva, ale čítaním evanjelia zisťujeme, že narodenie jej syna bolo spojené s bolesťou, plačom, ľudským odmietnutím, vraždou detí v Betleheme a útekom do Egypta. Tieto udalosti stoja v jasnom rozpore s vianočnou idylou, ktorú si každoročne pripomíname. Ježišov príbeh narodenia v istom zmysle nemá nič spoločné so sviatkami lásky, radosti, pokoja či rodinnej pohody. Naopak, hovorí o nedôvere, strachu, bolesti a smrti.

V Ježišovom dospelom veku tieto udalosti vrcholia utrpením, mučením a potupnou smrťou na dreve kríža. Pri čítaní evanjelií zisťujeme, čo všetko musel Ježiš vytrpieť. Kdesi v pozadí je načrtnutý obraz Márie, zápasiacej s identitou a poslaním svojho syna. Ak si uvedomíme tieto súvislosti, potom pochopíme plný zmysel anjelových slov, zaznamenaných evanjelistom Lukášom. Ozrejmi nám, prečo sa na samom začiatku prihovára Márii slovami „Zdravas!“, ktorý doslovne znamená „Raduj sa!“ a „Neboj sa! Pán je s tebou!“ (Lk 1, 30). Je to skôr rozkaz, ktorý sa nevhaduje len na túto situáciu, ale má pokračovanie aj budúcnosti. Márii je naznačené, že Boh má plán s dieťaťom, ktoré sa má narodiť. Preto počas bližiacich útrap má myslieť na toto zaslúbenie. Boh zostane s ňou v každej situácii a s Jeho pomocou ich dokáže zvládnuť. Tieto slová sú akýmsi úvodom k celkovému dianiu.

Do myslenia matky nás bližšie uvádza už spomínané Lukášovo evanjelium. Východiskom sú dva texty. Prvým je rozhovor anjela Gabriela s mladou Máriou. Tu sú oznámené slová o nastávajúcom materstve a narodení Božieho syna. Mária končí rozhovor slovami: „Som služobnica Pánova, staň sa mi podľa tvojho slova.“ Je vidieť, že Mária sa podriadila Božej vôli (Lk 1, 26), avšak z rozhovoru s anjelom Gabrielom nie je jasné, či si je plne vedomá aj negatívnych stránok, ktoré ju čakajú.

Ďalším textom sú prorocké slová staručkého Simeona, ktorý celý svoj život očakával príchod Mesiáša. Márii sa prihovril slovami: „Aj tebe prenikne dušu meč.“ (Lk 2, 35) Sú to prorocké slová o zápase, ktorý musí v sebe prebojovať, pretože zmienka o meči je obrazným pomenovaním Máriinej rozpoltenosti a nesúhlasu v nej samej. Na jednej strane bude stáť prijatie a podriadenie sa Božej vôli a Božiemu plánu s dieťaťom, na strane druhej v nej pretrvá materinská láska, ktorá sa bráni predstave straty vlastného syna.

Pri čítaní Lukášovho evanjelia ďalej zisťujeme, že Mária spolu so svojim manželom Jozefom sú prekvapení dianím okolo seba. (Lk 2, 18, 33) Prichádzajú za nimi pastieri, Simeon, prorokynia Anna, ktorí spoznávajú pravú identitu dieťaťa. Viac-menej sa opakuje podobný dej: rodičia sú prekvapení posolstvom, resp. udalosťami, ktoré sa točia okolo ich syna Ježiša. Slovenský evanjelický preklad ich reakciu ohodnotil slovesom „diviť sa“. Podobné sloveso je použité aj pri Ježišovej dišpute s učiteľmi v Jeruzalemskom chráme, čo môže vyznieť buď negatívne v zmysle „čudovať sa“ alebo vyjadrovať moment prekvapenia. Pôvodný grécky význam slova *thaumadzo* je v Lukášovom evanjeliu reakciou na Božiu aktivitu. Zástup je naplnený úžasom, obdivom nad Božím konaním. (Lk 1, 21, 63; 8, 25; 11, 14) Z toho vyplýva, že Mária istým spôsobom spoznáva výnimočné postavenie svojho syna, ale plne si nevedomuje význam celého diania. Slová alebo udalosti týkajúce sa malého Ježiša si zachovávala v srdci alebo o nich premýšľala. (Lk 2, 19, 51) Stala sa prijímateľkou Božieho konania a v istom zmysle čakateľkou plnenia prorockej predpovede.

Prekvapenie prežíva pri dvanásťročnom synovi v chráme, ktorý na jej otázku „Syn môj, čo si nám to urobil? Pozri, tvoj otec a ja sme ťa s bolesťou hľadali!“ odpovedá „Prečo ste ma hľadali? Nevedeli ste, že mám byť tam, kde ide o môjho Otca?“ (Lk 2, 48-49) Ježiš v odpovedi zdôraznil svoj skutočný božský pôvod a to, že vôľa nebeského Otca má prednosť pred vôľou jeho rodičov. Pri týchto udalostiach sa začína uskutočňovať Simeonovo proroctvo a Máriinou dušou preniká meč, pretože jej bolo naznačené, že fyzické materstvo sa má poddať vyššiemu vzťahu – vzťahu Otca a Syna.

Doteraz je nám Mária predstavovaná ako tá, ktorá sa stará a ochraňuje svoje dieťa. Okrem

uvedenej zmienky nemáme podrobné evanjeliové záznamy o tom, ako sa správal Pán Ježiš počas svojho detstva. Evanjelista Lukáš nám dvakrát naznačil, že dieťa rástlo, mocnelo a prosievalo múdrosťou a bolo milé Bohu a ľuďom. (Lk 2, 40, 52) Nie sú tu zachytené žiadne nadprirodzené aktivity dieťaťa Ježiša, konanie zázrakov, ako o tom hovoria apokryfné evanjeliá, spisy, ktoré sa nestali súčasťou Novej zmluvy.

2. JEŽIŠOVO VEREJNÉ ÚČINKOVANIE

Postupom času sa z malého dieťaťa stal dospelý muž, ktorý opúšťa svoju rodinu a odkrýva pravú identitu. Učí zástupy, koná zázraky, lieči chorých. Svojím počínaním prekvapil mnohých. Asi aj svoju matku. Stretávame Máriu a jej ďalších synov a dcéry, ako prichádzajú za Ježišom, ktorý v tom čase pôsobil v Galilei. Poukážujú na to viaceré zmienky v evanjeliách. My sa pozrieme na tri z nich, zachytené najstarším evanjelistom Markom.

Zmienka o Ježišových príbuzných v Mk 3, 20–21 nie je v gréckom texte jednoznačná. Doslovne ju môžeme preložiť ako „tí okolo neho“, čo môže poukazovať na jeho nasledovníkov, jeho priateľov alebo jeho rodinu (Bratcher R.G., Nida E.A. *Helps for translators. A translator's handbook on the Gospel of Mark*, 2. zv., Brill – Leiden 1961, s. 116). Z kontextu však vyplýva, že „tí“ predstavujú jeho príbuzných. Prichádzajú za Ježišom, aby ho zlapali, „pretože hovorili, že postúpil z rozumu“ (v. 21b). V týchto slovách zaznieva jednoznačné „nie“ Ježišovmu poslaniu. Aj keď tu chýba zmienka o Márii, môžeme ľahko predpokladať, že podľahla tlaku okolia a úzkeho rodinného kruhu. Prevládol materinský cit, možno strach pred Božím nárokom. Stáva sa súčasťou skupiny, ktorá prichádza za svojim príbuzným, aby ho „zlapali“, v pôvodnom význame zatkli, zmocnili sa ho a tak ho odstránili z verejného pôsobenia. Z textu vyplýva, že pokus zlapania nevyšiel, pretože bol prerušený práve zákonníkmi – kontrolórmi učenia. Udalosti majú svoje pokračovanie trochu neskôr.

Podľa Mk 3, 31–35 sa objavuje Ježišova matka spolu so svojimi synmi a dcérami. Tentoraz je rozkol v rodine vykreslený dramatickejšie. Ježiš sa nachádza uprostred zástupu pravdepodobne niekde v dome. Vonku stoja jeho najbližší príbuzní a žiadajú ho, aby prerušil vy-

učovanie, čím by dal najavo, že je stále pevnou súčasťou svojej rodiny. Z textu vyplýva isté napätie, ktoré panuje v rodine. Prichádzajúci akoby netúžili vypočuť si Ježišove slová a stať sa aspoň na chvíľu súčasťou zástupu. Stoja vonku a posielajú spojku, aby odovzdala Ježišovi odkaz. Ježiš reaguje veľmi svojrázne. Nahrádza najbližších príbuzných za náhodných poslucháčov, ktorí sedeli pri jeho nohách.

Ježišov postoj k príbuzným je prejavom toho, že prijatie zvesti o kráľovstve Božom je nadradené nad rodinu. Táto skutočnosť je zaznamenaná aj v príbehu o žene, ktorá je nadšená Ježišovými slovami a zvolá: „Blahoslavený život, ktorý ňu nosil, a prsia, ktoré si požíval.“ Ježiš jej na to odpovedá toto: „Skôr sú blahoslavení tí, čo počúvajú slovo Božie a zachovávajú ho.“ (Lk 11, 27–28) Prijatie evanjelia vytvára nové, pevné, rovnako vrelé vzťahy ako medzi súrodencami, rodičmi a deťmi. Márii a ďalším príbuzným neprislúcha z pozície genetického puta významné miesto ani medzi Ježišovými poslucháčmi, ani v kráľovstve nebeskom. O tento aspekt sa neskôr snažila cirkev v 2. storočí uctievaním svätých, čo postupne vyústilo v Máriinom prípade v Dogmu nanebovstúpenia (Pius XII, r. 1950). Ježiš však svojimi slovami stanovuje jasnú deliacu čiaru medzi novým spoločenstvom Božieho ľudu a spoločenskými vzťahami, teda vlastnou rodinou. Kráľovstvo Božie považuje za prvoradé, aj keď dochádza ku konfliktom v rodine (Lk 9, 59–62) V tomto prípade môžeme hovoriť o istom rozkole, ktoré vyplýva zo zvesti evanjelia.

Na druhej strane nie je Ježišom popreté Božie prikázanie o úcte k rodičom. Ježiš sa viackrát priznáva k Márii slovami „moja matka“ (v. 31). Jasným príkladom je aj udalosť pod drevom kríža, zachytená v Jánovom evanjéliu, kde Ježiš vedomý si blížiacej sa smrti, odovzdáva svoju matku Máriu do opatery učeníka Jána (J 19, 26–27)

Na tomto mieste je zároveň zachytená tradícia o Máriinom viacnásobnom materstve. Okrem Ježiša, prvorođeného syna, mala Mária minimálne ďalších šesť detí. Sú tu vymenovaní jeho štyria bratia (Jakub, Jozef, Júda, Šimon, Mk 6,3). Mená sestier nie sú síce uvedené, ale pôvodný text o nich hovorí v pluráli (ai' avdelfai. auctou). K ďalším možným Máriiným deťom je potrebné poznamenať niekoľko slov: podľa učenia katolíckej cirkvi bol Jozef pomenovaný Duchom Svätým, že Mária sa stala Ježišovou mat-

kou v panenstve. Jozef neporušil jej panenstvo ani pred narodením Ježiša, ani po ňom, manželia žili spolu ako brat a sestra – v duchovnom zväzku (*Sväté písmo Starého a Nového zákona*, 8. vyd., Trnava : Spolok svätého Vojtecha 2006, str. 1907–8, úvody k jednotlivým spisom pripravil Jozef Heriban). Mária je v katolíckej cirkvi oslavovaná ako večná panna.

Protestantské cirkvi narušajú toto učenie poukazom na ranú kresťanskú tradíciu, ktorá sa zmieňuje o ďalších synoch a dcérach. Ich mená sú zaznamenané v Markovom a Matúšovom evanjéliu. Navyše gréčtina koiné, ktorou bola napísaná Nová zmluva, rozoznáva termín brat (*avdelfo,i*) a bratranec (*avneyo,i*) – K 4, 10. Pri vymenovaní Ježišových bratov je použité slovo *avdelfo,i*.

Markovo i Matúšovo evanjelium predpokladá viacero súrodencov (Mt 13, 55) nielen tým, že ich vymenúva rad radom, ale hneď v prvej kapitole Matúš píše nasledovný verš: „A nepoznal ju, kým neporodila syna.“ (Mt 1,25) Keď čítame tento verš v pôvodnom gréckom texte, zistíme, že pisateľ síce píše po grécky, ale myslí hebrejsky. Používa sloveso poznat (*ginw.skw*), ktoré má dva významy: buď ide o rozumové pochopenie, alebo telesné, sexuálne poznanie nejakej osoby. Na tomto mieste nejde o intelektuálne poznanie, ale o telesné splynutie muža a ženy. Jednoducho povedané, Jozef a Mária začali spolu žiť ako manželia až po Ježišom narodení. Navyše Mária je v Matúšovom evanjéliu niekoľkokrát oslovovaná dokonca aj samotným anjelom ako Jozefova manželka. (Mt 1, 19–20, 24) Posledným argumentom proti trvalému Máriinom panenstvu je starozmluvný zmysel manželstva, ktorého cieľom majú byť deti ako výraz Božieho požehnanie.

Z týchto stručných poznámok vyplýva, že Márii ako matke Ježiša Krista sa dostalo veľkej milosti Božej; ďalej, parafrázujúc slová Martina Luthera, Mária sa nepodieľala na záchrane človeka, ona sama bola vykúpená Ježišom Kristom, nie je kráľovnou nebies, ale služobnicou jediného Kráľa, nie je paňou, ale služobnicou Pána. Luther vykladajúc prvú kapitolu Lukášovho evanjelia píše: „Boh vzhliadol na mňa chudobné, opovrhované, bezvýznamné dievča a pri tom si mohol nájsť bohaté, vznešené, urodzené, mocné kráľovné... Preto sa Mária nepýši ani tým, že by bola hodnou, ani tým, že by bola nehodnou, ale iba tým, že na ňu vzhliadol Boh.“ (Pöhlmann H.G. *Kompendium evangelic-*

ké dogmatiky. Jihlava, Mlýn 2002, s. 357) Nie je teda dôvod zdôrazňovať Máriino večné panenstvo, pretože ono sa nepodieľa na záchrane človeka.

Keď podľa Mk 6, 1–6 učil Ježiš vo svojej otcine v synagóge, pohoršovali sa na ňom zástupy. Evanjeliá nehovoria nič o prítomnosti jeho príbuzných, avšak Ježiš vytyka práve svojim pokrvným neuctu, s akou k nemu pristupovali! Kľúčovým problémom bola Ježišova aktivita spojená s konaním zázrakov, uzdravovaním chorých atď. Príbuzní boli postavení do neľahkej situácie. Poznali Ježiša, žili s ním v tesnej blízkosti, vnímali ho ako obyčajného človeka, ktorý však všetkým, čo robil, bol omnoho viac než obyčajný. Pre rodinu bolo ťažké prijať skutočnosť, že práve Ježiš je prorokmi predpovedaný nositeľ spásy, Mesiáš.

Z uvedených zmienok vyplýva, že jeho príbuzní žili v Ježišovej blízkosti, resp. mali prehľad o jeho pôsobení, napriek tomu nepatrili medzi jeho nasledovníkov ani učeníkov. Mária chýba v zozname žien, ktoré nasledovali Ježiša. Podľa prvých troch evanjelií chýba pod krížom, pri pohrebe, pri hrobe. Oveľa dôležitejšie miesto má Mária Magdaléna, ktorá sa stala prvou zvestovateľkou evanjelia. (Mk 16, 1 par.)

Jedine evanjelista Ján (J 19, 25) približuje dianie pod krížom. Máriu, matku Ježišovu spomína jednak ako prvú, čím naznačuje jej významné miesto medzi ostatnými ženami – Máriou Kleofášovou a Máriou Magdalénou. Z pohľadu Jánovho evanjelia má matka Ježišova významné miesto už od samého začiatku. Nasleduje svojho syna spolu s ďalšími deťmi (J 2, 12), na svadbe v Káne Galilejskej vyzýva učeníkov, aby poslúchali Ježiša (J 2, 5) a nakoniec sa s ním lúči pod krížom. V Jánovom evanjeliu je prítomná od prvého až do posledného okamihu synovho života. Týmto dôrazmi chcel Ján poukázať na intenzívny vzťah medzi Ježišom a jeho matkou, ďalej na Ježišovu starostlivosť o matku aj v poslednej hodine jeho života, ako aj Máriinu podriadenosť Božej vôli s jej synom. Mária sa stáva symbolom pre ostatných kresťanov.

Dôvodom Jánovho odlišného pohľadu od ostatných evanjelistov je miesto vzniku evanjelia. Podľa tradície to bol Efez v Malej Ázii, v oblasti, v ktorej žila Mária spolu so svojim adoptívnym synom, učeníkom Jánom. Celým evanjeliom je vyjadrená úcta Márii ako matke Ježišovej. Z toho vyplýva, že koncom 1. storočia

rástla úcta k tejto žene, ktorá sa postupne vyvinula do náboženského uctievania.

3. JEŽIŠOVO VZKRIESENIE

Medzi Ježišovými nasledovníkmi sa Mária nachádza spolu so svojimi synmi až po Ježišovom vzkriesení. (Sk 1, 14) Skutky prizvukujú, že všetci, t. j. Mária, Ježišovi bratia a Ježišovi učeníci, boli jednomyseľne spojení na modlitbách v jeruzalemskom chráme. Na tomto mieste je potrebné poznamenať, že učeníci mali pri sebe aj svoje manželky. To znamená, že cirkev vo svojich začiatkoch dávala priestor nielen mužom, ale aj ženám. Môžeme dokonca hovoriť o rovnoprávnosti, hlavne keď si uvedomíme, že medzi prvých zvestovateľov patrila spomínaná Mária Magdaléna, na čo sa počas celej existencie cirkvi zabúdalo, dokonca tieto biblické zmienky boli potláčané do úzadia.

Zmienka o matke Ježišovej v jeruzalemskom chráme je poslednou biblickou zmienkou. Nie je jasné, či bola súčasťou skupiny, na ktorú zostúpil Duch Svätý v deň Letníc, ani to, či participovala na živote jeruzalemského cirkevného zboru. Podľa tradície žila spolu s učeníkom Jánom už v spomínanom Efeze, kde aj zomrela. Apokryfné spisy z 2. storočia, napr. Nanebovzatie Izaiáša, Protoevanjelium Jakuba, sa venujú bližšie matke Ježišovej. Zdôrazňujú jej panenskú počatie natoľko, že to presahuje posolstvo evanjelia, čo zároveň vysvetľuje skutočnosť, prečo boli cirkvou zavrhnuté.

ZÁVER

Áké posolstvo nám teda zanecháva Nová zmluva? Mária je prezentovaná ako žena dvoch tvárí: Na jednej strane sa podriaduje Božej vôli, odovzdáva sa do Jeho služby, aj keď plne nechápe význam prorockých predpovedí. Na druhej strane reaguje ako každá matka, ktorá má strach o svojho syna. Chce ho brániť za každých okolností, chce očistiť jeho povesť, byť mu nablízku. Dokonca podlieha tlaku okolia, nechápe správanie svojho syna, uverí podlým rečiam, ktoré o ňom šíria jeho protivníci, chce ho stiahnuť domov a zabrániť jeho ďalšiemu pôsobeniu.

Máriina úloha nebola ľahká. Svoje poslanie však splnila. Po Ježišom vzkriesení sa z nej stáva pravá služobnica Pánova, tým že prijíma Ježiša ako prorokmi predpovedaného Mesiáša a Syna Božieho, čím sa stáva súčasťou veľkej Božej rodiny.

POĎAKOVANIE ZA ÚRODU

Milan Rúfus
J E S E N N Ě
 (výber)

*A zasa prichádza ten prísny čas
 bez slova navyše.*

*Čas, keď röntgen jesene
 vyvolá z prítmnia dejov podstatu.
 Čo bolo na jazyku, vetrom nesené
 odíde preč. Len to, čo bolo jazykom,
 tu ostane a počká tu
 na ďalšiu vetu Stvorenia.*

*Stiahnutý je knôť koreňa
 a chváli spánok.*

*A ten, čo si ním svietil naokolo,
 ďakuje v pokore
 za všecičko, čo bolo...*

*Čo ďalej s tým?
 Nič pre spomienku clivú.
 Zem neodkladá listy do archívu.
 Prečíta, zhúžve, potom odhodí.
 A nedojmú ju vlastné odchody.*

*Vždy lahostajná ku tomu, čo bolo,
 odvráti tvár
 a začne nové kolo.*

*Zem pozná dážd' i rosu.
 Ale slza
 len v človekových očiach zasvieti...*

V prvých veršoch sa hovorí, že jesenný, ten prísny čas, prichádza „bez slova navyše“. Čo teda môžeme pridať? Veď ten večný kolobeh okolo nás je daný vďaka Bohu, našťastie! Človek tu máločo zmôže. A keď, tak len pokazi.

Ak ale jeseň človeka stále rovnako fascinuje, tak to je predovšetkým preto, že mu nastavuje zrkadlo. Prípomína mu nezvratnosť zákonov, ktoré sa ho bezprostredne dotýkajú: Ako zakoreni, vyrastie a zarodí, taký bude mať odpočet...

A príroda? Máme šancu dívať sa jej do tváre a tlačíť ju rok čo rok k lepším, bohatším darom. Pomáha? Naše úsilie je niekedy na smiech. Jedna mrazivá noc zvráti naše zámery. Nič však nie je stratené. Pán Boh to vie inak.

Chce pomôcť – teda pomôže.

Ako? – O tom hovorila hojnosť plodov zeme v našom chráme. Všetkého bolo vďaka ochote štedrých sestier a bratov dostatok. Priniesli, aby potešili oči i dušu svojich blízkych. Nechýbali ani najkrajšie jabĺčka z farskej záhrady, hoci inde ich nebolo, vetvičky s malinami či jahodami, nádherne sfarbený vinič a jeho plody, neúrekom všakovakej zeleniny, no najviac bolo kvetov. Jesenné slnko vynahradilo ľuďom smútok z jarného pohľadu na sčernené, zamrznuté kvety stromov. Akoby chcelo pripomenúť, že aj duša potrebuje pohladenie. Ďakovali sme za darované, žehnali sme Bohu za jeho štedrosť.

(zb)

JESEŇ JE DOBROČINNÁ, A PRETO AJ MY BY SME MALI BYŤ TAKÝMI

Aj keď každá časť roka otvára ľuďom svoju dobročinnú ruku a obohacuje nás novými darmi a dobrodeniami, žiadna to nečini tak navidomoči ako jeseň, žiadna tak rozmanité, užitočné a potrebné dobrodenia neudeľuje ako práve toto ročné obdobie.

Jar i leto sú krásne, no jeseň je štedrá. Jar a leto prinášajú kvietky, jeseň prospech a ovocie. Jar je časom zasľubenia, jeseň časom vyplnenia. Ani najbohatší medzi mocnými by so svojimi pokladmi nedokázal svojmu ľudu na celý rok pokrm a živobytie poskytnúť, ako to mohla urobiť práve jeseň mnohým miliónom živých, rozumných i nerozumných tvorov. Hlasy veselých žencov sice už zmĺkli a bujně obilie, ktoré svoje zlaté klasy k zemi klonilo, už naplnia domáce stodoly a obilnice; vinny kmeň vďačne podáva sladkú odplatu pracovitému hospodárovi; záhradné stromy alebo už zaplatili svoju daň tomu, kto ich opatruje, alebo „ponižujú“ svoje ratolesti k rukám svojho pána, aby si od bremena, ktoré po celé leto nosili, mohli ulahčiť.

Kamkoľvek sa len obrátime, všade vidieť stopy požehnanja a úrodnosti; tak pokrm pre stáda aj pre ľudí, prepotrebný najmä v chaluπάch, dostatok v domoch, hojnosť pre paláce, a to na celý rok. Aj samotné zvieratá i vtáctvo nebeské starostlivá jeseň buď zaopatrila do nadchádzajúcej zimy, alebo ich poslala do cudzích teplejších krajín; ale aj prípadnú neúrodu, ak v niektorom roku alebo v niektorom kraji panovala, dokáže tisícmi iných prostriedkov vynahradiť, a to alebo hojnosťou iných vecí a úrod, alebo bohatstvom predošlých časov, alebo nadbytkom z iných, vzdialených krajín.

Nuž takto je jeseň dobročinná sľaby nejaká matka: a tak aj my máme príklad dávaný jeseňou nasledovať: *Buďte aj vy milosrdní a dobročinní, týmito slovami nás oslovuje jesenný čas: Buďte milosrdní, ako aj Otec váš nebeský je milosrdný!* Nadeľuj z hojnosti tomu, kto trpí núdzou, nadeľ z mála tomu, ktorý má ešte menej, i tomu, ktorý azda nič nemá. Nevrav, že jeseň ti nič neprinesla. Veď predsa priniesla dostatok darov pre všetkých, obdarovala všetkých. Ona je všeobecným stolom Božím, pri ktorom aj tí, ktorí sedia blízko, ale aj tí, ktorí sedia obďaleč, bývajú nasýtení. Pri každej skyve chleba, ktorú položíš do úst, spomeň si na toho, kto ti ju bolestnými mozoľmi vypracoval a zaopatril. Pri každom hrozne i nápoji, ktorý ti srdce obveselí, spomeň si na toho, kto vinny kmeň okopával a zalieval, ktorý v tejto chvíli azda iba čistú vodu môže piť. Pri každom ovocí, ktorým svoje nasýtenie korunuješ, spomeň si na toho, kto si ho musel od úst odtrhnúť a na peniaz obrátiť, aby si aspoň mizerným šatom mohol nahotu zaodieť alebo niektorému šafárovi či výbercovi, ktorí ho vytrápili, mohol učiniť zadost.

Najmä vy, milí priatelia, ktorí ste od premien časov nezávislí, akže máte prácu, zisk a zárobok istý, a máte ho ustavične i v zime i v lete; vy, ktorí také role, záhrady a vinice máte, že z nich takrečeno každodenne žatvu alebo vinobranie prijímať môžete; vy, ktorí nemusíte čakať ani na slnce, ani na dážď, ktorí sa pri svojich prácach ani mrazov ani búrok nemusíte obávať, práve vy ste k tejto cnosti dvojnásobne zaviazaní.

Ty, ktorý azda dvojaké alebo trojaké šaty nosievaš, myslí, keď jeseň prichádza, na toho, z koho – tak ako listie zo stromov – padá biedne rúcho. Ty, ktorý na mákkom a drahom lôžku odpočívaš, spomeň si na tých nešťastníkov, nemocných či nezuživých, ktorí možno na holej slame alebo v mrzúcom príbytku musia žalostiť. Ty, ktorého telo sa azda vypáslo záhalkou a pysné parypy ťa v nádherným vozoch z miesta na miesto musia voziť, pozriže milosrdne na toho alebo iného, tamto na uhle alebo popri ceste zobrajúceho robotníka, ktorý celé leto v ustavične tvrdej práci svoje telo a sily tak unavil a zmaril, že teraz, keď už zima do jeho života prichádza, musí jeho ruky a nohy podpieť drevená palica.

Áno, hlasnejšie než ktorákoľvek iná časť roka práve jeseň naliehavo volá a všetkým nám na srdce kladie slová pobožného Tobiáša (4, 17): *Zo svojho chleba nadeľ lačnému a svoje rúcho nahým; zo všetkého, čoho máš hojnosť, dávaj milodar.*

Kapitolka k kázne *Praudy, ktoré nám jesenný čas pripomína*
na poslednú nedeľu po sv. Trojici.

Nedelní, svätečné i príležitostné kázne a reči od Jana Kollára.

Pešť 1831

Básnik Slávy dcery, evanjelický pevec
 Ján Kollár
 miloval kvety

Z KOLLÁROVÝCH PAMÄTÍ Z MLADŠÍCH ROKOV ŽIVOTA

Každý človek má od prírody vstúpenú osobitnú náklonnosť k istým veciam, zaľúbenie, detského konička. Ale i táto vášeň a náruživosť sa zmenšuje alebo stupňuje s vekom človeka. Už ako dieťa, keď som zazrel kvet, triasol som sa za ním od akejsi radosti. Raz na Veľkú noc, keď som sa vracal s otcom z chrámu a uvidel som znezdruždu našu rompu (hrušku) v plnom rozkvetu, zastal som sprvoti zahrúžený v nemej radosti, div že ma na vrch neuchytilo pri pohľade na túto vznešenú stromovú matrónu v belučičkom splývajúcom šate, a potom zvolávajúc na ulici mladých i starých, viedol som ich k tomuto divadlu a nijako som nechápal, že ich ani najmenej nedojovalo, alebo že sa mohli smiať mojej radosti. V otcovskom sade mal som záhradôčku, v ktorej som vypestoval a opatroval kvety. Táto detská záľuba vytratila sa v kremnickej a bystrickej škole, ale v Bratislave znova ožila v súkromnom štúdiu botaniky. Kvetnaté doliny bratislavských Tatier, to boli moje chrámy a paláce, ich lúky, stránne a kvietky, to boli v lete moji každodenní druhovia. V ostatnom roku bratislavského pobytu nakúpil som si semienok a koreňov najkrajších kvietkov a vzal som ich aj so sebou do Bystrice, kde v kolbenhayerovskej záhrade mal som jednu z najutešenejších kvetníc: holandské tulipány a klinčeky, veľký parížsky strakatý mak, ruže a pod. Hrebíčky, čiže klinčeky, pokrstil som milými národnými alebo inými menami – jeden sa volal Velešlavín, Komenský, druhý Sokrates, Platón, tretí Schiller, Wieland a pod. Ale všetko toto bolo doteraz iba ako zábavka. V Jene vzbĺkla vo mne táto náklonnosť a láska ku kvetom tak silno, že sa premenila takmer na šialenú žiadostivosť. Preto som počúval rastlinopis, čiže botaniku, u dvoch profesorov, Okena a mladého Voigta; tieto prednášky boli mimoriadne nákladné a mnoho stáli, a to preto, že sme sa museli skladať na kvety a iné potreby. Poznal som všetky záhrady nielen v Jene, ale i na okolí, a bol som v nich ako doma. Vo voľných a nedeľných dňoch, najmä zjari, utekal som do kvetnatých dolín a úbočín, do záhrad a sadov, ktorých je na okolí Jeny mnoho. Celý máj, keď kvitnú stromy a sady, bol mi časom najsladších rozkoší. Keď som zazrel celý sad kvitnúcich stromov, pokrytých akoby mliekom a snehom, bol som ako očarený, ba i samotný kvitnúcí strom, opájajúci ma vôňou, uvádzal ma celé hodiny až do extázy. V kniežacej záhrade v Jene mala po mnohých rokoch rozkvitnúť aloë: behával som ta hneď po každej skončenej prednáške; vídal som tu obyčajne i Goetheho, čítajúceho a skúmajúceho. Vo vinárskych novinách bola správa, že v tamojšej veľkej vojenskej belvederskej záhrade toho a toho dňa vypučí a rozkvitne kaktus grandiflorens, na čo nás aj profesor Voigt upozornil. Zanechajúc všetky ostatné štúdiá, ihneď som sa ta vychystal s pánom Voigtom a s niektorými inými študentmi. Nespali sme celú noc. Asi o polnoci v skleníku, kde sme boli, počuli sme v bezprostrednej blízkosti treskot, akoby z dela vystrelili, a vzápätí bezmála nás omráčil prudký zápach. Tento div krásneho kvetu ešte väčšmi rozmnožil moju lásku k nemu.

V takomto ovzduší a v okolí kvetov čítal som pri Lutherovej studienke i Ossiana. Niekedy skryl som sa večer za ružový alebo hlohový ker, počúvajúc neskoro do noci harmonický spev slávik, mnoho ráz takého blízkeho, že som ho mohol rukou chytiť na hľúžke. Inokedy vyliezol som na pohodlný strom, najmä na čerešňu, jabloň, lipu, sadol som si na vetvy, obalené kvetmi sňa snehom, a čítal som, alebo básnil v tejto olympskej

atmosfére. Slovom, kvety boli moje karty a kocky, moje šachy a kolky, moje koncerty a bály, moje hry a zábavy. Kochať sa v prírode, najmä za kvetu, obľahčovalo mi mnohé ťažkosti, osladzovalo horkosti a starosti, s ktorými som sa musel neraz boriť; medzi kvetmi zabúdal som, ako Archimedes pri svojich matematických figurkách v piesku, na všetko, čo bolo vo svete mrzké a nežičlivé. Kvety a príroda, to boli putá a prostriedok, spájajúci a zmierujúci ma ustavične so svetom. Aby som naň nezanevrel.

Keď som sa vracal domov cez Prahu a počul som od Jungmanna, že náš Presl chystá československú botaniku, ihneď som ho navštívil. Akou slasťou zahorelo moje srdce, keď som z úst pána Presla počul všetky botanické názvy, tak šťastne a krásne preložené, ako napr. tajnosnubný, javnosnubný a pod. Jeho botanika sprevádzala ma potom na všetkých neskorších jarných a letných cestách a vychádzkach; najmä na salašoch a v kúpeľoch, kde som hľadal stratené zdravie, bývala mojou jedinou knihou a zábavkou. Ale keďže Čech Zalužanský bol prvý, ktorý pohlavie v rastlinách a kvetoch objavil dávno pred Linném, nemal som pokoja, kým som si jeho dielo nezadovážil. Až konečne pošťastilo sa mi i toto dielo kúpiť s pomocou antikvára, pravda, za dosť drahé peniaze. Keď som v ostatných, starších rokoch premýšľal o tejto vášni chladnejšie, videlo sa mi, že hlavný podiel a vplyv mala na ňu láska k maliarstvu, kde som sa zväčša zapodieval maľovaním kvetov. Toto prekypenie citov mojej lásky ku kvetom našlo často básnický výraz nielen v znelkách, ale i v jednej nábožnej piesni (Láska ku prírode, Zpěvník č. 693), ba i v jednej kázni – Kvety v zrkadle náboženstva.

V chráme prírody, v takýchto zemských malých rajoch a v blažených chvíľach tam vonku pod širým nebom, skrsol a bol zložený najväčší počet mojich básní a zneliek, tak v Jene, ako aj na cestách a v Pešti, takže po návrate domov nebolo treba iného, než položiť ich perom na papier. Moja poézia bola ozajstnou včelou, ktorá hľadá potravu iba v poli, v hájoch a na lúkach, potom letí s plnými obnôzkami do úľa. Ináč, bohužiaľ, môj stav, moje práce a životné okolnosti nebyvali priaznivé poetickým myšlienkam a výlevom. V mojom peštianskom úrade sa často prihodilo, že kým som vypracoval jeden bod alebo periódu básní či kázni, pretrhli ma päť i desať ráz klopaním na dvere; prichádzali najrozličnejšie návštevy a s najmrzutejšími vecami. Ba často prišli nie dni, ale celé týždne, keď som sotva stíhol vziať pero do ruky pre nával ľudí, hromadu úradnej práce, jarmočný hurhaj a hrmot.

S raneným a krváčajúcim srdcom vychádzal som často do svätyne Božej prírody, žľč vo mne kypela i slzy tiekli mi po tele nad ničomnými konventmi, nespravodlivými procesmi, rabulistickými advokátmi, ukrutným prenasledovaním Slovákov a peštianskeho zboru, nad nezaslúženými urážkami mojej osoby, anonymnými listami a hrozbami, nad vybitými oblokmi a po mačacích muzikách v nočnom čase, ktoré sprevádzali takmer každé vydanie môjho československého diela. Ale o niekoľko hodín vracal som sa späť do života s ľahkou krvou, s veselou tvárou, so zmierneným srdcom a s obnovenou zmužilosťou do boja – také divy tvorila vo mne Božia príroda! Čo nestihlo spraviť pri mne niekedy 10–20 priateľov a tešiteľov, to učinila tichá samota v prírode v niekoľkých chvíľkach. Ale osamelosť bola nevyhnutná; v spoločnosti a v rozhovoroch, hoci i priateľských, nikdy na mňa príroda neúčinkovala tak blahodarne, ako vtedy, keď som sa cítil sám do seba pohrúžený a uzavretý, nikým nevidený a nepočutý, iba od Boha – tu priletieval getsemanský anjel a posilňoval ma. A ako v mladosti bývali kvetnaté doliny a pahorky, ovenčené rieky a studienky, voňavé stromy a lipy mojimi Parnasmi a Templami, mojimi Pimplami a Kastaliami, vôbec mojim poetickým svetom, zasväteným múzam, tak ma opäť vyhojili, alebo aspoň pomáhali hojiť, okrem iných prostriedkov, svojím balzamickým povetrim a liekmi, raz v Budiši v Turčianskej stolici a potom sčasti v utešenom prónayovskom parku tótalmášskom, sčasti v budínskom Palúku a Mariánskom Dube.

Nazdávame sa, že Luther a Melancton vykonali všetko za nás?

My žijeme teraz v grandióznej epoche histórie človečenstva. To musí vidieť každý, kto nemá belmo na očiach. Táto epocha sa dá porovnať s tou, ktorú kresťanstvo prežilo, keď sa stretlo s gréckou a rímskou kultúrou. Vtedy náležalo príviesť kresťanstvo do súladu s gréckym a rímskym názorom na svet, teraz náleží priniesť ho do súladu s kultúrnym životom prítomnej doby. Rozdiel medzi týmito dvoma epochami je ten, že za onej doby vládol úzus proklamovať na synodách dogmy ako úradné. Kto sa im nepodrobil, ten bol stúňaný kľatbou. Tento spôsob proklamovania dogmami je úradné teraz nie je možný, keď i cirkevný život terajšej doby charakterizuje rozmanitosť a rozdrobenosť. Dnes, keď sa teológia kultivuje na univerzitách, vyvinula sa medzi teológmi nesmierna rivalita a na teologickom literárnom poli nastala nešľachaná produktivita. Vo svojich dielach vystupujú učenici so svojimi názormi pred verejnosť a takýmto spôsobom si získavajú pre ne prívržencov. Povstávajú teologické školy. Náhlady a idey učencov majú asi takú cenu ako dogmy, lenže nie sú proklamované ako úradne právoplatné. Keď si ich osvoji menší či väčší okruh prívržencov, stávajú sa heslami, akoby dogmami toho okruhu. Individualizmus hrá takú veľkú rolu, že každý koľko-koľko vedecky zmysľajúci človek snaží sa utvoriť si samostatný názor na svet. Modernému človeku sa priecí nemať svoje vlastné náhlady a názory. Je azda niekto, čo neuznáva pravdivosť tohto tvrdenia?

Pravda, pri všetkej rôznosti cirkevného života a vzdor všetkým teologickým smerom badať rešpektovanie zásad reformácie. Napriek všetkej rozmanitosti na teologickom i na cirkevnom poli je neodškriepiteľné, že panuje istý konsenzus, ktorý kulminuje v tom, že predstavuje kresťanstvo ako duchovnú moc, ktorá ľudí morálne obrodzuje.

Princíp je teda jeden a ten istý, len jeho uskutočňovanie je rozdielne. A to je korektné a historicky azda jedine oprávnené.

Úloha teológie je pre cirkev jedna z najdôležitejších. Teológia má poukázať na to, čo je v kresťanstve ideálne, večné. Ona čistí náboženské a

morálne cirkevné pomery. A túto úlohu má konať v smere reformácie. Reformácia, to má byť jej heslo. Všade, kde teológia vidí v cirkevnom živote nejaký nedostatok, má zasiahnuť do stavu vecí vždy v reformračných tendenciách. Lebo reformácia je princíp pokroku a vývinu. A práve v pokroku spočíva kultúrny vývin a rozvoj každého národa.

Reformácia obsahuje v sebe dva elementy. Jeden negatívny, ktorý v slove reformácia nie je obsiahnutý, a druhý pozitívny. Z negatívneho stanoviska je to odpor proti všetkému tlaku a všetkej temnote v duševných veciach, ale súčasne i v sociálnom postavení. Z pozitívneho stanoviska je to tvorba nového, dokonalejšieho, ducha kresťanstva zodpovedného života, a borba za spravodlivé, zásadám Kristovho učenia zodpovedajúce sociálne postavenie človečenstva. Slovom: najvyššou potrebou každého človeka, ktorý v náboženských veciach poctivo zmysľá, je reformácia. To je, myslím, jasné. To hlásajú všetky uvedomelé, stav vecí najnovšej doby poznajúce teologické kruhy.

My sa často honosíme našou reformáciou a našim protestantizmom. Púhym slovom neraz zakrývame nedostatky nášho cirkevného života. Nazdávame sa, že Luther a Melancton vykonali všetko za nás a že my teraz máme zložiť ruky. Čo títo mužovia vykonali, vykonali sami za seba. Lutherova reformácia bola podrobená historickým podmienkam. Reformátori teda nevykonali dokonalé dielo, ale podali človečenstvu dokonalý princíp, totiž princíp reformácie. Nám treba v tomto reformátorskom duchu pokračovať. My Slováci sami o sebe hovorme ako o eminentne nábožnom národe. Ale v protestantskom svete hádam žiaden národ nezakrýva nedostatky svojho života náboženskými vecami v takej miere ako práve my. Čo všetko sa na „milosť Božiu“ uvaľuje, je až hrôza. Ak je niekde potrebný reformátorský duch, istotne je potrebný u nás. Kto sa z našich kňazov len koľko-koľko obtrel o moderne zmysľajúcich ľudí, ten toto ochotne uzná.

Pri každej vede človek musí uznať pokrok, napredovanie. Staré idey bývajú premožené novými, následkom čoho tie prvé majú časom len

historickú cenu. Pozrime sa na hocjaké odvetvie vedy, všade sa stretávame s týmto javom. Či je to chémia alebo fyzika, či je to jurisprudencia alebo sociológia, či je to psychológia alebo filozofia, všade vidíme tento neodškriepiteľný zákon. To isté platí aj o teológii. Ak si teológia robí nárok na to, že je vedou, stojí a bude stáť pod týmto neodškriepiteľným zákonom. Preto hocjaká teologická myšlienka, s ktorou sa stretne, nikdy nie je absolútnym adekvátnym výrazom tej alebo onej podstatnej idey kresťanstva, ale časom sa mení. Slovom: teológia a cirkev nesmú nikdy stáť v protive s kultúrnym vývinom človečenstva.

Práve tak ako každé odvetvie vedy slúži snahám a ideálom patričného národa, i teológia má slúžiť národnému cieľu. Povedzme už teraz: teológia má byť národná. Ona má vyvíjať Kristovo učenie vo forme zodpovedajúcej duchu a kultúrnym snahám toho či onoho národa. Napríklad nemecká teológia je v ozajstnom zmysle slova národná. Kto mal príležitosť oboznámiť sa s ňou, pre toho je to neodškriepiteľný fakt.

Z toho nasleduje ešte jedno: Často sa stretávame i s takým názorom, akoby náboženstvo patrilo len do chrámu, do cirkevnej školy a do domácnosti. To je hrubý omyl. Náboženstvo patrí do všetkých maličkostí individuálneho a sociálneho života. Kristus mal pred sebou nielen individuálny život človeka, ale i sociálny. On bol v pravom zmysle slova praktický sociológ. Tú sociálnu misiu, ktorú on vykonal, má konať i cirkev. Cirkev má byť prvá, ktorá má proti sociálnemu potlačaniu, otročeniu, jarmeniu sociálnych tried alebo celého národa s celou rozhodnosťou bojovať. Ona má bojovať vôbec proti všetkému, čo človeku alebo národu jeho hodnotu a dôstojnosť odoberá.

Aká má byť naša slovenská teológia? – ak takto otázku smieme predostrieť.

Samou sebou sa rozumie, že aj u nás je kus teológie nevyhnutnou potrebou. Hovoríme často, že slovenský ľud je skutočne nábožný. Toto je cum grano salis pravda. Slovák dáva výraz svojmu náboženskému čítaniu pri každom hnutí života. Jemu je náboženstvo podstatnou vecou života a nikto mu ho nesmie brať. V ľude ateizmu alebo ireligiozita neexistujú. Uňho náboženstvo a moralita sú pojmy, ktoré sa prekrývajú. On náboženským nimbom obklopí i veci. Drevorubačovi je kus hluznatého dreva, ktoré sa mu dá ťažko štiepať, bezbožné drevo. Takéto náhľady sú u ľudu na dennom poriadku. Ba môžeme ísť ešte ďalej. U Slováka je ná-

božnosť niečo natoľko vrodeneho, že i hriech je vstave zahaliť náboženským rúchom. O jednom valachovi sa napríklad hovorí, že keď nočnou hodinou šiel do cudzieho košiaru ovce kradnúť a vymacal si z nich v košiari čo najlepšie, keď mu ich prichodilo z košiaru von vyhadzovať, vzdychol: „Bože, Otče, pomáhajte!“

Rozumie sa, že pri takomto stave vecí by u nás teológia mohla konať pre náboženský život nesmiernu prácu, lebo treba si veru položiť otázku, či v náboženskom živote, aký žije slovenský národ, nie je niečo pomýlené, nesprávne, ba mohli by sme riečiť patologické. Následok chorobne prepjatého náboženského života je totiž tá najhrubšia poverčivosť, to by každý mal vedieť. Tu má práve teológia skúmať náboženské idey ľudu a má byť podobná operatérovi, ktorý ostrým nožom vyrezáva všetky divé výrastky na tele.

Aký má byť smer našej teológie? To nie je nepodstatná otázka. Luteránsky ortodoxizmus u nás zapustil také hlboké korene, že slovenskému kňazstvu na nejaký druhý smer čo i len pomyslieť je ťažko. Staršia vrstva slovenského kňazstva sa bojí hoc len predstaviť si iného ducha v našom náboženskom a cirkevnom živote, než je ten, v ktorom slovenské evanjelictvo žije. To je cirkevný konzervatizmus. Tento cirkevný konzervatizmus je však veľmi pohodlné stanovisko. Ním sa dajú zakryvať všetky nedostatky. Ale nebezpečenstvo spočíva v tom, že súc konzervatívnym smerom, zväčša sa hermeticky uzavrie pred pokrokovou myšlienkou. Takýmto spôsobom vyvoláva proti sebe odpor a často býva príčinou vlastnej záhuby.

Pretože sme vyrástli v konzervatívnych ideách, musíme s nimi počítať, ale s takým absolútnym konzervatizmom sa v prítomnej dobe sotva dá niečo započat. Je pravda, že my zotrávame na základe symbolických kníh. V nich označené zásady sú a majú byť meradlom nášho cirkevného a teologického života. Najbližšie k podstate veci stojíme vtedy, keď v tých symbolických knihách vidíme práve symboly. Pri takomto ponímaní vecí sa teológia môže slobodnejšie pohybovať bez toho, aby sa dopustila násillia na konfesii, a pritom sa nedostala do situácie, žeby pri exaktných vedách stratila kredit. Nie litera konfesii má viesť teológiu, ale duch, ktorý obsahujú naše konfesijné knihy.

Z knihy Jána Lajčiaka
Slovensko a kultúra

Uplynulo už viac rokov od tých čias, ako sa u nás, v Martine, konalo celoslovenské stretnutie Modlitebného spoločenstva. Martinský evanjelický kostol sa naplnil modlitebníkmi z celého Slovenska. Kázal vážený pán farár Michal Hreško, dlhoročný koordinátor a predstaviteľ spoločenstva. Po skončení služieb Božích sme vyšli pred kostol, aby sme „prevzali“ do našich rodín hostí zblízka i zďaleka. Do „opatery“ sa do našej rodiny dostala prostá, jednoduchá, ale veľmi milá, spontánna a priateľská, vyslovene srdečná sestra Zuzana Gašperová z podtatranského Gerlachova.

Večer, ktorý sme s ňou prežili, stal sa pre nás nezabudnuteľným. Centrom jej rozprávania boli „návraty“ do pozemského života – návraty, ktoré prežila navrátiac sa z hranice medzi pozemským životom a odchodom do večnosti.

Jeden z takých návratov sa odohral po prekonaní ťažkého infarktu:

Zuzana Gašperová sugestívne rozprávala o svojej bezmocnosti a nemohúcosti komunikovať s Hospodínom, o nemožnosti pomodliť sa.

S najväčšou úrčnosťou na nemocničných nosidlách túžila po modlitbe, ale jej srdce, myseľ, hlas nemohli – nedokázali sformulovať jedinú modlitebnú prosbu.

Kládla nám na srdce: Modlite sa, kým je čas! Modlite sa, kým sa modliť môžete!

Na Zuzanu Gašperovú sme nezabudli, keď sme kedykoľvek mali príležitosť, rozprávali sme o jej nezvyčajnej skúsenosti a mimoriadne dôležitom, doslova biblickom poslanstve: Modlite sa, kým je čas! Dlhو sme o Zuzane Gašperovej nepočuli. Až na jar tohto roku.

Po ťažkej mozgovej príhode sa opäť navrátila do svojej rodiny, ale i do zborového spoločenstva. Nemohla už veľmi chodiť, do chrámu prichádzala na invalidnom vozíku. Nemohla už čítať knižné vydanie Biblie. Preto si dala zhotoviť nástenné panely s namaľovanými – pre ňu kľúčovými biblickými textami. Práve v tomto ťažkom stave si na nás spomenula a na Veľkú noc sa nám ozvala. Poslala nám darček. Dohodli sme sa, že v lete nás navštívi, aby sme sa mohli potešiť, povzbudiť.

Nestalo sa tak. Prišla už len správa o jej odchode na večnosť.

A k správe bol pridaný text smútočnej rozlúčkovej kázne seniora Tatranského seniorátu Jána Matisa.

MILOŠ KOVAČKA

MODLITE SA, KÝM JE ČAS! MODLITE SA, KÝM SA MODLIŤ MÔŽETE!

Radka, zasielam Ti texty pohrebného príhovoru s poznámkou: určite nezaznelo to tak, ako je to napísané. Lebo vtedy sú okolnosti a vanutie Ducha.

Srdečne pozdravujem starého otca a nech je to pre neho na posilnenie. Myslím na Vás.

JÁN MATIS
senior Tatranského seniorátu

Zuzana Gašperová, rod. Gánovská

(76 rokov, 30. 8. 1931 – 3. 10. 2007)

Gerlachov 6. 10. 2007

Kazateľ 12, 7: Prach sa navráti do zeme, ako bol prv.

Žalm 116, 7: Vráť sa, duša moja, na svoj odpočinok, lebo Hospodin s tebou dobre naložil.

Ján 14, 2–3: Pán Ježiš potešuje: V dome môjho Otca je mnoho príbytkov; keby nebolo tak, či by som vám bol povedal: Idem vám pripraviť miesto, a keď odídem a pripravím vám miesto, zase prídem a poberiem vás k sebe, aby ste aj vy boli tam, kde som ja.

Milá zarmútená rodina, bratia a sestry!

Vo svojich myšliach sa radi vraciame a spomíname na milé situácie života: spomíname na mladosť, na školské či študentské časy, na chvíle prežité s deťmi pri ich prvých slovách, krokoch; na pekné miesta, ktoré nám utkveli v myslí, alebo kde sme niečo zaujímavé prežili; na rodičov, starých rodičov, ktorí nám venovali svoju lásku srdc, starali sa, viedli nás...

Sú to návraty do minulosti. Tieto návraty nás často potešia, vyvolajú úsmev na tvári, akoby pohladili ubolenú dušu.

No keď vo svojej myslí opäť precitneme, akoby nám to prehĺbilo smútok, nostalgiu a všetko je preč, nič sa nevráti. Vtedy nás naplňa clivota. Konštatovanie: Ako to všetko rýchlo prešlo! Ako hovorí Písmo sväté: To rýchlo prejde a my odletíme!

Čo všetko budú spôsobovať spomienky na život s teraz už odvolanou manžel-

Ja viem, že môj
Vykupiteľ žije a
nakoniec sa postaví
nad prachom.

I keď moja koža
bude tak rozrušená,
zo svojho tela
uzriem Boha,
ktorého uvidím pri
sebe; moje oči,
nie cudzie Ho uvidia.
Srdce mi v hrudi
prahne po tom.

kou, mamou, starou mamou, našou spolusestrou vo viere?

Jej život bol plný návratov. Nie tých v myšlienkach do minulosti, nostalgických, rozčítlivých, ale návratov viery. A to chcem, aby pre nás dnes veľmi jasne zaznelo.

Tie jej tri návraty súviseli s jej chorobami; súviseli s ťažkými operáciami, nemocnicami.

Koľkokrát odchádzala na vyšetrenia, na operácie do nemocníc s túžbou na modlitbách, aby sa mohla vrátiť?!

Koľkokrát ste vy, najbližší, vrúcne prosili, aby sa vrátila medzi vás?! A s akým chvením ste pozorovali jej pomalý návrat po mozgovej príhode. Keď sa postupne učila čítať, keď jej zostali melódie nábožných piesní a spomínala si na slová; keď sa opätovne učila chodiť a vrátila sa aj na toto miesto. Najprv na vozičku a potom i po vlastných za pomoci palíc a hlavne manžela. Ako sme my ostatní vďačne pozorovali tieto tri návraty medzi nás.

To boli návraty viery.

A keď si potom opätovne uvedomovala, čím všetkým ju Boh previedol! Tie návraty, spomínania ju viedli k opravdivej vďačnosti. V poslednom čase to tak krásne prejavovala: keď nemohla dobre rozprávať, zložila ruky, pozdvihla oči i ruky a vyslovila: Ďakujem Jemu!

Neboli to nostalgické návraty, ktoré spôsobujú clivotu. Boli to návraty vypočutých modlitieb, nových možností byť so svojimi, návraty ďalšieho a ďalšieho svedectva života veriaceho človeka, ktorý spolieha na Hospodina.

Keď toto vnímame, poučme sa na ceste viery aj my. Tie dôležité návraty nech sú pre nás oveľa dôležitejšie ako všetky návraty v spomienkach, ako všetky rozčítlivenia a myšlienky na to, čo sa už nevráti.

Tie tri návraty nech sú naším zastavením:

Prvý návrat je poslanstvom pre naše telo.

Prach si a na prach sa obrátiš. Neprijemné, ale mocné Božské konštatovanie nad nami hriešnikmi. Hriech spôsobil porušenosť. Tá je pri nás viditeľná na našich telách. Nepomôže elixír mladnutia, krémy, fitness a pod. Porušenosť je zjavná!

Lekári robia, čo môžu, no telu nedokážu „vrátiť“, či dokonca voperovať „večnú funkčnosť“!

Ak toto vieme, aj keď neradi na to myslíme, ako sa zriadime?

Bude našou jedinou výhrou na to nemyslieť? Odvracať myseľ od myšlienok pominuteľnosti, smrti? Veru neobstojíme! Lebo vždy nanovo budeme konfrontovaní touto skutočnosťou hriechu.

Na čo tento návrat upozorňuje?

Naše telo v tomto čase má byť chrámom Ducha Svätého, miestom kde vládne Svätý Boh, keď svoje telo vedieme k poslušnosti a službe lásky, keď sa nechávame premáhať Božou mocou, lebo, dokiaľ žijeme, máme čas na skutky lásky.

Druhý návrat je o našej duši.

Naším telám hovoríme, že sú to schránky. Tie schránky sú nositeľmi niečoho veľmi dôležitého, našej duše, života.

Keď hovoríme našej, tak sa trochu mylíme, alebo nás to oberá o zodpovednosť za našu dušu, náš život. Mnohí si potom povedia: So svojím životom si môžem robiť, čo chcem! O svojej duši, o svojom živote by sme mali, minimálne my veriaci, hovoriť: Je to dar života od Stvoriteľa, On mi vdýchol dych života, žijem vďaka Nemu.

A vtedy vnímame zodpovednosť za svoju dušu, za svoj život pred Svätým Bohom.

V čom je táto zodpovednosť? Čo môžeme urobiť pre svoj život?

Keď sú naše duše často rozrušené, podráždené, nepokojné, zmietajú sa... Také sú pod tlakom sveta hriechu a našej hriešnosti! V Žalmoch často čítame o stavoch rozpoloženia duše. Čo s tým? Odpoveď dáva Písmo sväté: Len v Bohu utíši sa moja duša... Na Hospodina čaká moja duša... On ju vykúpi, vyvedie z ríše smrti... atď.

Viem, že moju dušu, môj život môže upokojiť jedine Boh. Lenže vieme aj to, že naša duša sa vráti späť k Bohu. Postavíme sa pred Jeho tvár. Aj keď telo bude rozrušené, rozpadne sa na prach, my sa postavíme pred svojho Stvoriteľa, ktorý nám vdýchol dych života: dal nám telo i dušu: Vráť sa, duša moja, na svoj odpočinok, lebo Hospodin s tebou dobre naložil. (Ž 116, 7)

Dobre naložil Hospodin s mojím životom v láske a v milosti skrze svojho Syna. Ak o tomto návrate duše vieme, ak vieme, že sa raz postavíme zoči-voči nášmu Stvoriteľovi, čo urobíme? Začneme zodpovednejšie pristupovať k svojmu životu pred Pánom Bohom? Ale ako? S akou starostlivosťou o dušu, o svoj život? K tomu nám pomôže pripomenutie si skutočnosti ešte tretieho návratu.

Tretí návrat je o spasiteľovi Ježišovi Kristovi.

Od pohľadu na rozrušené telo cez pohľad na rozochvenú, stiesnenú či ináč poznačenú dušu je tu pohľad pokoja a nádeje na Krista. Nie je to iba návrat k upokojujúcim myšlienkam či návrat k Božiemu slovu. Nie je to zúfalý návrat k Bohu, keď už nič iné nepomáha.

Je to istota návratu Božieho Syna.

Je to život v dôvere, ktorý došiel do cieľa.

Je to o zaslúbení Pána Ježiša: Idem vám pripraviť miesto... zase prídem, poberiem si vás k sebe. Tak ako si učeníci vypočuli svedectvo po Ježišom vstupe ní do slávy nebeského kráľovstva, že „tento Ježiš“, ktorý vám bol vzatý do neba, príde zase tak, ako ste Ho videli odchádzať do neba. A v tomto návrate očakáva veriaci slávu, blahoslavenú nádej, radosť a pokoj neba.

Ak toto vieme, uvedomujeme si tento návrat Božieho Syna? Nie je to istota verných? Nie je to zároveň povzbudenie v smútku, v chorobách, neistotách? Ne-

bola táto nádej slávy prameňom istoty pre našu spolusestru?

Nebadali sme to na jej svedectvách?

Zem si prijala hriechom porušené telo.

Dych života, duša je povolaná pred Božiu tvár. A my, veriaci, sme tu v očakávaní slávy.

Ježišove slová: Kto verí vo mňa, bude žiť, aj keby umrel (Ján 11, 25) dávajú túto nádej a obdarovanie životom v Jeho sláve.

Lúčime sa svedectvom skúšaného Božieho muža Jóba: *Ja viem, že môj Vykupiteľ žije a nakoniec sa postaví nad prachom. I keď moja koža bude taká rozrušená, zo svojho tela uzriem Boha, ktorého uvidím pri sebe; moje oči, nie cudzie, Ho uvidia. Srdce mi v hrudi prahne po tom.* (Jób 19, 25-27)

Toto svedectvo mala naša spolusestra po mozgovej príhode vytlačené veľkými písmenami a podľa neho sa znovu učila čítať. Ale omnoho dôležitejšie, ako návrat k čítaniu, boli tieto verše dôležité na spoliehanie sa na Boha.

Spočívajte již v pokoji...

RÁD K NIM PRICHÁDZAM

Lubomír Jankovič

Rád prichádzam k svojim blízkym
A nielen na sviatky zosnulých
Veď mám k nim stále bližšie
A pre mňa nikdy nezomrú

Cítim ich lásku, vľúdnosť, dlane
Niekedy maják svojej cesty
Život sa často ťažko kliesni
Pre mnohých veci nepoznané

Vzdávam im vďaku, prajem pokoj
V kráľovstve Krista, nášho Pána
V spomienkach z Vianoc i svitov rána
Nech žije ľudskosť mnou rozpoznaná

Správa o činnosti Evanjelickej základnej školy v Martinev v školskom roku 2006/2007

V uplynulom školskom roku 2006/07 mala škola spolu 98 žiakov v 5 triedach prvého až štvrtého ročníka. V pedagogickom zbere sme mali 6 učiteľov, 2 amerických lektorov a 4 vychovávateľky v školskom klube detí. Škola okrem priestorov v zborovom dome mala v prenájme tri triedy v budove Živeny a využívala počítačovú učebňu Biblickej školy. Žiaci sa stravovali v školskej jedálni ZŠ na ul. P. Mudroňa.

V škole sa každý deň začínal spoločnými modlitbami a rozhovormi v rannom kruhu, kde sa kládol dôraz na spoločné preberanie a spoločné riešenie problémov. Pravidelne raz za mesiac sme mali školské bohoslužby, ktoré sa konali či už v kostole, alebo v Biblickej škole.

Okrem základného školského programu sa škola snažila ponúknuť väčší priestor aj na mimoškolskú činnosť tak, aby si každý žiak našiel miesto na rozvoj svojho talentu. Žiaci okrem školského klubu mohli pracovať v spevokole, mohli si osvojovať základy práce s počítačom, cvičili sa v basketbale a hrali na flaute.

V škole sme uskutočnili tieto podujatia:

- 7-8/2006 Rekonštrukcia zborovej sály a prestavba na telocvičňu.
- 11/2006 Čarovná noc v 2. a 3. ročníku.
- 12/2006 Vianočný program/divadlo a vianočná burza.
- 01/2007 Zápis do prvého ročníka.
- 02/2007 Prvý Evanjelický ples organizovaný školou.
- 04/2007 Brigáda rodičov.
- Účasť na Dni Zeme: anketa, rozdávanie pohľadníc, čistenie Gaderskej doliny.
- 05/2007 Karneval.
- 05/2007 Plavecký výcvik všetkých žiakov.
- 05/2007 Sociálny projekt v spolupráci s „Človek v ohrození“: Panáčik proti chudobe.
- 05/2007 Škola v prírode od 21. 5. do 21. 5. 2007 pre všetkých žiakov školy v hoteli Akademik v Račkovej doline; animátorov robili študenti bakalárskeho programu Biblickej školy – misijná práca s deťmi.
- 06/2007 Návšteva mladých priateľov z Nórska, ktorí pripravili program pre našich žiakov v rámci ŠKD.
- 06/2007 Koncoročné výlety (gestori triedni učitelia).

Celoročné aktivity:

- V 1. ročníku projekt AX – dopravná výchova v spolupráci s mestskou políciou.
- V priebehu roka dopravná výchova 2-krát v každej triede a ročníku so zamestnancom CVC Kamarát.
- 4 x návšteva Slovenského komorného divadla v Martine (3 x návšteva bábkového divadla v Žiline v rámci SKD, 2 x SKD Martin, 1 x Sľuk – Strojár)
- Návšteva CVC v Turčianskom Petre – netradičná prvouka v 2. ročníku.
- Možnosť účasti rodičov okrem spomenutých akcií aj na oslavách učenia, ktoré sa konali v 2.B a v 3.A, ako aj na otvorených hodinách angličtiny vo všetkých ročníkoch v máji 2007.
- Pravidelná návšteva mestskej knižnice – všetky ročníky.
- Účasť žiakov na mnohých recitačných, športových alebo predmetových súťažiach.

Najvýraznejšie výsledky sa dosiahli: v ilustračnej súťaži Smelý Zajko, na biblickej olympiáde a v športových súťažiach.

Z realizovaných projektov možno spomenúť:

- Projekt Turiec (celý rok raz mesačne). Projekt trval celý školský rok v 3. ročníku a bol zameraný na poznávanie fauny a flóry v povodí rieky Turiec. Realizoval sa v rámci SKD (s podporou rodičov). Hlavným organizátorom bol p. Dobrovolný.
- Pen Pal program – výmena listov s partnerskou školou North Lutheran Christian Academy, Roseville, USA.
- Projekt Otvorená škola – šport: úprava telocvične, športové aktivity a beseda s olympijským rozhodcom v krasokorčuľovaní.
- Projekt rekonštrukcie nových priestorov pre prvácke triedy, realizovaný zriaďovateľom v budove Živeny v mesiacoch júl a august 2007.
- Škola vydala v septembri 2006 vlastný kalendár na rok 2007.
- Škola vydala v auguste 2007 knihu J. B. Hroboň: Evanjelium stromov v mošovskom zimnom parku. Kniha je v troch jazykoch: anglickom, slovenskom a nemeckom. Na obe publikácie prispeli sponzori.
- Bola podaná žiadosť na MŠ SR – experimentálne overovanie: Tvorba a experimentálne overovanie vyučovania jednotlivých predmetov alebo ich častí v anglickom jazyku pomocou CLIL na ZŠ. Projekt bol odporúčaný Štátnym pedagogickým ústavom na schválenie po dopracovaní pripomienok.

Všetky uvedené aktivity a projekty by sa nikdy neboli udiali bez podpory celého pedagogického zboru, rodičov, zriaďovateľa, cirkevného zboru v Martine a tiež partnerov a podporovateľov nielen z domova, ale aj zo zahraničia. Srdečná vďaka.

JOZEF SOPOLIGA
riaditeľ

Plány Evanjelickej základnej školy v Martine v školskom roku 2007/08

Nový školský rok 2007/08 sme otvorili slávnostným bohoslužbami spolu so 138 žiakmi, 9 pedagógmi, 2 americkými lektormi – Paulom a Meganom, 6 vychovávateľmi. Žiaci v tomto školskom roku pracujú v 7 triedach, 5 oddeleniach ŠKD a v 9 rôznych krúžkoch (tanečný, flauta, spevokol, práca s počítačom, matematický krúžok, krúžok školského časopisu, loptové hry, futbal a golf).

Vyučovanie prebieha v evanjelickej zborovom dome, kde máme 4 triedy a telocvičňu, a v budove Živeny, kde máme 5 tried. Všetky triedy sú vybavené počítačmi s prístupom na internet, novým školským nábytkom a je v nich priestor na oddych a hry žiakov.

V tomto školskom roku chceme pokračovať v úsilí o vytvorenie priestoru pre všestranný rozvoj každého žiaka v duchu najlepších evanjelicko-kresťanských tradícií. Chceme vytvoriť priestor pre rozvoj intelektuálnej, sociálnej, ale aj duchovnej stránky žiakov, či už talentovaných alebo žiakov so špeciálnymi potrebami. Chceme kladť dôraz na dôslednú prácu s hodnotami a školskými/triednymi pravidlami a na bezpečné a rozvoj podporujúce prostredie v triedach.

Medzi hlavné úlohy školy v tomto školskom roku patrí:

- rozvoj kľúčových kompetencií žiakov s dôrazom na zážitkové vyučovanie,
- nájdenie ďalších vhodných priestorov pre rozvoj školy,
- vyučovanie anglického jazyka pomocou CLIL (Content Language Integrated Learning).

ROZVOJ KLÚČOVÝCH KOMPETENCIÍ

Ministerstvom školstva plánovaná reforma školského systému by mala viesť k rozvoju kľúčových žiackych kompetencií, no aj bez reformy si v škole uvedomujeme, že rozvoj týchto kompetencií je pre žiakov absolútne nevyhnutný. Medzi hlavné kompetencie žiakov podľa Bednaříka patria kompetencie:

- intrapersonálne (osobnostná úroveň) – osobné emócie, sebareflexia, sebamotivácia, sebazpoznanie, tvorivosť, rozhodovanie.
- interpersonálne (medzilidská úroveň) – aktívne počúvanie, riešenie konfliktov, práca v tíme, spolupráca.
- komunitné – dobrovoľnícka práca, orientácia v riadení obce...

Pridať by sa mali (podľa Bagalovej) ešte kompetencie kognitívne a funkčné. V tomto školskom roku chceme v našej škole rozvíjať komunikáciu a spoluprácu. K tomu bol vypracovaný projekt s názvom SPOKOjný. Projekt je zameraný na skvalitňovanie psychosociálnej klímy v škole, budovanie a rozvoj životných zručností u detí cez vzdelávanie pedagógov Evanjelickej základnej školy (EZSMT) a študentov Biblickej školy (BSMT). Biblická škola je spolupracujúca organizácia v projekte. Cieľom projektu je aj zlepšenie spolupráce a komunikácie medzi pedagógmi a tiež študentmi Biblickej školy prostredníctvom praktického výcviku na rozvoj životných zručností, čím chceme zlepšiť psychosociálnu klímu na pracovisku a v triede. Chceme, aby cez zlepšenú SPOluprácu a KOMunikáciu medzi pedagógmi (rodičmi, študentmi Biblickej sko-

ly) došlo k lepšej SPOLupráci a KOMunikácii medzi žiakmi. Cez SPOKOjnosť pedagógov mať SPOKOjných žiakov (rodičov).

Projekt bol schválený a podporený MŠ SR cez projekt „Zdravie v školách“ a Nadáciou pre deti Slovenska (NDS) z grantového projektu Rozvoj životných zručností 2007, kde v projekte využívame metodiku rozvoja životných zručností, ktorú vytvorila Asociácia S. Kovalikovej a rozvíja Tréningové a konzultačné centrum v NDS. Projekt má dve časti: tréningovú a praktickú. V tréningovej časti prejdú pedagógovia EZSMT a študenti BSMT školením zameraným na rozvoj kľúčových kompetencií. V praktickej časti budú realizovať praktické činnosti nielen pedagógovia EZSMT a študenti BSMT, ale aj žiaci EZSMT. Vyvrcholením by mala byť škola v prírode v máji 2008 a letný tábor. Obe aktivity budú zamerané na rozvoj komunikácie a spolupráce.

VHODNÉ PRIESTORY PRE ŠKOLU

Keď sme pred viac ako 4 rokmi plánovali zriadiť základnú školu, tak sme uvažovali, že o takomto čase budeme mať 4 triedy so 60–80 žiakmi. V septembri sme začali 4. rok a máme 138 žiakov. Je to viac, ako sme plánovali alebo vôbec dúfali. Záujem o školu je skutočne veľký, o čom svedčí aj počet žiakov na zápise v januári tohto roka. Na zápise sme mali 65 žiakov; nemohli sme mnohých prijať, čo nám je ľúto. Bolo to práve preto, že nemáme vlastné priestory na ďalší rozvoj školy. V septembri 2008 môžeme po malej rekonštrukcii otvoriť ďalšie 2 triedy v Biblickej škole. Dovtedy musíme mať definitívne riešenie, kde sa bude ďalej škola rozvíjať. Zatiaľ boli urobené tieto kroky:

- Mesto Martin vydalo súhlasné stanovisko k územnému konaniu – prestavba evanjelického zborového domu na evanjelickú základnú školu. Ďalšia realizačná časť bola zastavená zriaďovateľom. Táto možnosť prichádza ešte stále do úvahy, aj keď bol projekt pozastavený.
- Bola vypracovaná architektonická štúdia na stavbu nového školského komplexu na Malej hore a bolo začaté rokovanie s majiteľmi pozemkov o ich kúpe. V školskom komplexe by boli priestory nielen pre základnú školu, ale aj pre strednú školu, internát, telocvičňu a jedáleň. Otvorenou stále zostáva otázka financovania.
- Ostatné možnosti sú zatiaľ otvorené.

VYUČOVANIE ANGLICKÉHO JAZYKA POMOCOU CLIL

V minulom školskom roku sme podali žiadosť na MŠ SR – experimentálne overovanie: Tvorba a experimentálne overovanie vyučovania jednotlivých predmetov alebo ich častí v anglickom jazyku pomocou CLIL na ZŠ. Projekt bol odporučený Štátnym pedagogickým ústavom na schválenie po dopracovaní pripomienok. Tento rok chceme dopracovať projekt do detailov a začať vyučovanie cudzieho jazyka cez nejazykové predmety (CLIL) od septembra 2008. Okrem vlastného experimentálneho overovania sa zúčastníme podobného experimentu, ktorý organizuje Štátny pedagogický ústav pre žiakov od 1. ročníka. Veríme, že to prinesie dobrý úžitok najmä žiakom našej školy.

JOZEF SOPOLIGA
riaditeľ

Čitatelia Martinského evanjelika určite veľmi dobre poznajú váženú sestru Zuzanu Antalovú z Rastislavíc, manželku emeritného biskupa Západného dištriktu Evanjelickej a. v. cirkvi na Slovensku Jána Antala, rodáčku z Nadlaku, vynikajúcu rozprávačku rozličných ťažkých, ale i radostných príbehov. Do pamäti nám vstúpilo jej zvlášť sugestívne, doslova nezabudnuteľné rozhlasové rozprávanie o osudoch väznených evanjelických farárov v 60. rokoch minulého storočia, medzi nimi i jej váženého manžela, ktorý bol zatknutý a odsúdený v procese, v ktorom bol súdený i nám dobre známy brat farár Ján Agnet, martinský evanjelický presbyter.

Zuzana Antalová nedávno napísala zbierocku veselých príbehov z fary a poslala ju do Martina s cieľom získať porozumenie pre veselé, vtipné, iskriivé rozprávanie o rozličných humorných „trapasoch“, ktoré vo svojom živote zažila, a to s cieľom zasiahť v našich nie veľmi veselých časoch humor do „vlastných radov“ – s úsmevným pohľadom na „vlastnú dôstojnosť“.

Z VESELŠÍCH SPOMIENOK NA FARSKÝ ŽIVOT

Zuzana Antalová

AK hovoríme o nejakej inštitúcii, organizácii alebo niejakom prostredí, hneď sa nám z podvedomia vybaví aj predstavy, ktoré k danému názvu patria. Vieme, čo môžeme očakávať pri návšteve toho alebo iného úradu či zdravotníckeho zariadenia. Podobne máme určitú predstavu a očakávania aj pri návšteve nám známych alebo blízkych domácností, rodín a podobne. Platí to aj pre naše predstavy o fare: predpokladáme istú vážnosť, dôstojnosť.

Vychádzajúc z tejto skutočnosti ma dosť prekvapilo pred časom pozvanie na konferenciu o veselých príbehoch z Biblie a z cirkevného života. Keďže to bolo dávnejšie, už sa presne nepamätám ani na meno švajčiarskeho mesta, v ktorom sa konferencia uskutočnila. Možno to bol Lausanne – manžel tam bol kedysi študoval a mal tam aj isté kontakty. Keď som sa po čase jedného z účastníkov konferencie, priateľa Bernharda, opýtala, o „čom konferencia bola“, rozpamätal sa na niektoré „konferenčné príbehy“ s otázkou: Vieš si predstaviť, aby sa dnes nejaký riaditeľ alebo obyčajný colník či policajt vyšterval na strom pri ceste, po ktorej sa mala pohybovať skupina zaujímavých alebo všeobecne známych ľudí? Asi by dosť dôstojne nevyzeral a vzbudil by úsmev, veselosť – a možno by si vyslúžil aj výsmech. To by sa mohlo dotknúť aj morálnych autorít.

Nepochybne, ak sa takouto optikou pozrieme na Bibliu či na cirkev, mohli by sme vyrozprávať celý rad úsmevných príbehov. Isto aj z týchto dôvodov sa podobná konferencia uskutočnila aj na evanjelickej teologicko-pedagogickej fakulte v Bratislave. Nevie, či ju inšpirovala konferencia švajčiarska alebo azda nejaké iné podobné podujatia, o tej našej, slovenskej, som sa dozvedela z televíznej relácie Sedem s. r. o., v ktorej známe osobnosti glosujú dianie v spoločnosti doma i vo svete vo veselom duchu. Aj tejto relácii sa zdalo akési neveriteľné, že práve v prostredí, v ktorom sa hovorí o vážnych duchovných veciach dôstojným jazykom, sa mohlo udiť aj dačo veselé. Ale prečo nie?... Veď veselosť a humor sú korením života. Najmä ak ide o humor do vlastných radov – na „vlastnú dôstojnosť“. To predsa môže v konečnom dôsledku priniesť očistný kúpeľ. Rovnako pre autora, ako aj pre hrdinu či poslucháča príbehu. Neprijateľný je však humor s nádyhom výsmechu, posmechu, ktorý poníža a uráža: známy bezohľadný a bezočivý sarkazmus sa mi vonkoncom nepáči. Nečudo, že sa spravidla také niečo posmešníci vráti: Blahoslavený predsa na lavicu posmievačov nesadá!

Istý pán farár mi bol rozprával o svojej manželke, ktorá pracovala v civilnom zamestnaní, v širokom ženskom kolektíve. Neraz zdôrazňo-

vala, že jazyk tohto pracovného kolektívu je celkom iný ako ten, s akým jej kolegyne prichádzajú na faru. Len čo prekročia dvere, ich jazyk sa náhle zmení, „zdôstojní“. Taká je tradícia, tak sme zaškatuľkovaní. V konečnom dôsledku je to tak aj prirodzené a nepochybne správne. Ale na pozadí tejto skutočnosti sa niektoré udalosti, príbehy alebo situácie, ktoré majú charakter „trapasov“, dajú neskôr zaradiť do kategórie humoru alebo vtípu a na tomto základe aj kvalifikovať ako úsmevné. Neraz sa vypovedané slovo už nikdy nedá stiahnuť späť – nazad, ako sa hovorieva: ani päť párov volov to už nedá na poriadok.

Nuž takýchto príbehov som pozbierala a napísala celé desiatky a jeden z nich Vypustené slovo sa nedá vziať späť pochádza práve z Martina. Nuž, čítajte, milí Martinčania!

VYPUSTENÉ SLOVO SA NEDÁ VZIAŤ SPÄŤ

Odbornú školu pre ženské povolania, ktorú v časoch mojej mladosti bežne nazývali aj rodinnou či „knedlíkárskou“ školou, práve v tom roku, keď som ju absolvovala, zrušili. Prestala byť perspektívnou. Mohla som pokračovať na akejsi „nadvstavbe“ – zdravotnej škole, odbor klinickej dietickej. Záujemkyne o štúdium mohli absolvovať počas prázdnin prax v nejakom dietetickom zariadení – v nemocnici alebo v diétnej jedálni.

V tom istom čase ministerstvo dopravy usporiadalo letné kurzy pre leteckých modelárov. Usporiadateľia kurzu sa obrátili na našu školu, aby im poskytla dve dievčatá ako kuchárky. Škola vyhovela a vyslala varif dve dievčatá. Zhodou okolností práve mňa s mojou milou kamarátkou. Obidve sme sa neskôr vydali za farárov. Na kurz sme sa vybrali a boli sme odmenené: odpustili nám spomenutú prax.

Dnes sa mi zdá, že sme boli neobyčajne odvažne. Neviem, ako boli stravníci spokojní, ale v mojej pamäti ostali knedle, ktoré z taniera putovali kdesi pod pracovný stôl.

Kurz sa uskutočnil v Zástraní neďaleko Žiliny. Bola to maličká obec. Ale neďaleko boli hangáre pre bezmotorové lietadlá – vetrone. Boli tam vraj veľmi dobré poveternostné podmienky pre takéto lietanie.

S organizátormi kurzu sme boli dohodnutí, že nás budú čakať na žilinskej železničnej stanici. Prišli sme tam v dohovorenom čase rých-

likom, ale organizátorov kurzu, ktorí mali prísť autom, nebolo. Nechodili a nechodili. A už sa približoval večer. Aby sme neostali na stanici, hľadali sme ubytovanie v žilinskom hoteli neďaleko stanice. Ale nemali nič voľné. Ďalej do mesta sme nešli, lebo sme Žilinu nepoznali. Odporúčali nám Martin – Národný dom. Ale ani tam sme nepochodili. Preto sme sa obrátili na posledné útočisko – na martinskú evanjelickú faru.

Veru už sa poriadne zmrákal, keď sme skromne a pokorne prosili na martinskej fare pani farárku Vajdičkovú, či by nás neprichýlila. Mám ju dodnes v predstave, ako si nás premerala, ale napokon sa nad nami predsa len práve ona zlutovala. Dnes by to sotva bolo možné: na farách sa sotva nájde k cudzím dievčatám toľko dôvery, koľko prejavila milá sestra Vajdičková.

Ja som spala teda pri pani farárke v manželských posteliach: to znamená v posteli pána farára, ktorý bol kdesi odcestovaný. Moja priateľka na kanape, tiež v spálni. Na druhý deň sme sa šťastne dostali do Žiliny, stretli sme sa s usporiadateľmi kurzu a všetko ostatné pokračovalo v poriadku. Neskôr z domu naši poslali do Martina nejaké ovocie z vďaky za doslova milosrdnú službu.

Potiaľto je náš martinský príbeh dôstojný, nie je na ňom nič, čo by mohlo byť veselšie alebo dokonca nejaké trápne. No predsa, po rokoch, to napokon prišlo.

Žili sme s mojim milým manželom v Rastislaviciach a mali sme v Nových Zámkoch pastoraálnu konferenciu (alebo spoved?). Bývalý martinský pán farár Ludovít Vajdička, ktorý bol v tom čase už na dôchodku v Pukanci, do Nových Zámkov tiež prišiel. Potešilo ma, že som ho mohla aj osobne spoznať a pozdraviť. Hneď potom, ako som sa mu predstavila, som mu oznámila: Pán farár, veď som ja aj vo vašej posteli spala! Okolo nás bola širšia farárska spoločnosť. Keď som videla jeho zarazený výzor, hneď som si uvedomila hrôzu, ktorú moja „hláška“ vyvolala. Darmo som to všelijako vysvetľovala, o čo ide, nevojak sa zrodil poriadny „trapas“.

Aj na tento príbeh platí staré rímske úslovie: Ak by si bol býval mlčal, bol by si býval múdry. Ale už bolo neskoro. Vyslovené slovo nevezmeš späť: veru ani päť párov volov to už nedá na poriadok.

Martin sa 18. septembra 2007 rozlúčil s významným predstaviteľom slovenskej inteligencie, zakladateľom pracoviska a katedry paraklinických disciplín na Jesseniovej lekárskej fakulte Univerzity Komenského v Martine, dlhoročným predsedom Klubu TGM a MRS v Martine, milovníkom slovenskej kultúry a predstaviteľom česko-slovenskej vzájomnosti doc. MUDr. Branislavom Gerykom (2. 3. 1921–14. 9. 2007).

Zomrel 14. 9. 2007 v deň 70. výročia úmrtia Tomáša G. Masaryka.

Pohreb sa konal v evanjelickom kostole v Martine. Pohrebnú počesnosť vykonal Ján Hroboň, martinský evanjelický farár. Kázal na text Mt 8, 8. Zaznel starosloviensky Otčenáš, spievali sa piesne Ježiši, drahý poklad môj, K Tebe, ó Bože môj, Smieľ žiť pre Krista. So zosnulým sa rozlúčili doc. MUDr. Soňa Fraňová, prodekanica JLF UK, a prof. MUDr. Jana Buchancová z JLF UK, za klub TGM a MRS prof. Zora Frkáňová, v mene verejnosti Miloš Kovačka zo Slovenskej národnej knižnice.

Na záver smútočných obradov zaznel Zbor Židov z Verdího opery Nabucco.

SLOVO NA ROZLÚČKU S BRANISLAVOM GERYKOM

Vážené smútočné zhromaždenie,
zarmútená rodina, drahý pán primár Geryk,

nezažil som tie krásne časy Vašej mladosti, dávny dnes už medzivojnový Martin, pulzujúci život prvej Česko-slovenskej republiky, vtedajšie radostné martinské gymnázium, združenie evanjelickej mládeže s úchvatnými pobytmi mladých na Počúvalskom jazere, ktoré ste sa s takým oduševnením usilovali po roku 1989 obnoviť, ale zažil som už – a trochu pamätám, ako tie časy prelafala druhá svetová vojna, ktorú ste prijímali s celou generáciou s doslova mohutným odporom voči nacizmu. Bola to doba môjho najútlejšieho detstva. Mnohé z nej vymazal čas. No predsa jeden z nemnohých, a predsa podnes silno pamätaných a nezabudnutelných zážitkov sa viaže na Vás, vážený pán Geryk. Bol taký sychravý deň, keď som kráčal – dodnes sa na ten detský stres pamätám – so zástupní Martinčanov a Turčanov – v tom zástupe ste určite kráčali aj Vy, hore naším mestom, dnešnou Štefánikovou ulicou, tam k cintorínu, aby som vyprevadil ako dieťa svojich príbuzných, ktorí zahynuli v smršti striel popravčích čiat počas Slovenského národného povstania. Hynuli na Bukovinách i mnohých iných miestach tohto kraja. Vy ste im, drahý zosnulý, mohli počas exhumáčnych prác hľadiť do tváří a videli ste v nich nielen hrôzu, ale i odvahu a statočnosť, vieru i nádej posledných sekúnd ich pozemského života. Boli ich desiatky a boli ich stovky. Bola medzi nimi i tvár vznešeného banskobystrického seniora Jána Bakossa, ktorý si ako kaplán zamiloval tento chrám, náš zbor a naše mesto. Tridsať strieborných, ktoré sa sťa epidémia zmocnili dvadsiateho storočia, napomohli na krvavom poli druhej svetovej vojny zabíjať nevinných.

Stali ste sa svedkom zlobou sveta popravených: svedectvo o násilí a násilenvstvách čias ste tlmočili dejom nového veku vášnivými vystúpeniami o falošných prorokoch, ktorí sa obliekali do ovčích rúch. Vás nebolo možné oklamať: vedeli ste svoje a Vaše svedomie nemlčalo. Búrilo sa proti klamstvu, presadzovalo pravdu a dobro, a tak napomáhalo tvoríť slovenskú kultúru.

Lásku k slovenskej kultúre Vám sám Hospodin nadelil do vienka. Mali ste rodičov, poslov a tvorcov kultúry v jedinečnej slovenskej dedinke. Staby v rozprávke – v prekrásnej Púchovskej doline. Zariečie, dedinka Vaša – s milými ľuďmi v krásnom kroji, dedkovia i tetky, pracovítí a spevaví, každý deň na pole, lúky – až hore po Makytu. A zneli spevy: nábožné a ľudové. Rytmus udávali zvony. Tie zariečske zvony, prekrásne spievané a ospievané, ste milovali a správu o nich rozširovali s málo dnes vídanou láskou, akú ste mohli načerpať práve vo Vašej rodine.

A ony – tie zvony – Vás navštevovali v podobe srdca Vašich milovaných Zariečanov: neraz prichádzali do nášho mesta, aby zaspievali z celého srdca, sťa škovránky na jar. V tej slobodnej jari roku 1990 spievali nádherne na martinskej Hostihore na otvorení Štefánikovej výstavy, ktorú ste sa usilovali v prvých slobodných dňoch práve na pôde dnešnej Slovenskej národnej knižnice pripraviť. A zariečske zvony spievali pritom nezabudnuteľne: Slávu slachetným!

Myslel som silno na ten dnes už vlastne dávny slnečný štefánikovský deň aj túto nedelu, keď som sa vracal z krásnej slávnosti v Prietrži a prechádzal som krajom, ktorý ste milovali z celej duše tak ako svoje Zariečie a Váš Turiec. Z návršia sponad Prietrže – nad Brezovou pod Bradlom som

uvidel jedinečnú panorámu, na ktorú nikdy nezabudnem. V malebných predjesenných lesoch jasne sa beľeli, doslova sťa lúč svietili štyri bradlanské pylóny: mohyla Vašich – našich čias: symbol spolčenstva, ktoré ste sťa pevnosť v podobe Klubu TGM a MRS založili a neochvejne budovali v nádeji, že práve symboly zápasov o dejiny národov českého a slovenského, ktoré prežili mnoho spoločného a v mnohom silno, najmä duchovne previazaného, majú čo povedať našim časom. Boli ste neraz sklamaný, ak Vaše posolstvá narazili na bariéry a chladné, ba až hysterické neporozumenie. Ale nevzdávali ste sa. Kládli ste neochvejne vence v záhrade milovaného Štefánikovho ústavu a pozývali do Martina vedcov, historikov a filozofov dejín i politikov nádeje, ktorí na požehnaných miestach tohto mesta – tak v Slovenskom národnom múzeu, v Biblickej škole i v historickej budove Matice slovenskej – mocne prehovorili, povzbudili a Vám sa aj zásluhou toho darilo presvedčať slovenské vedomie o tom, že Česko-Slovensko vnieslo do slovenských dejín predsa len nemalý vklad: veď Slovensko po roku 1918 doslova ožilo, rozvinulo sa a vpísalo do dejinnej situácie Slovákov mnohé radostné kvety a dobré plody. Zdôrazňovali ste, že zásluhu na tom, že Slováci môžu prikyvať demokracii, mali Masarykove humanitné ideály. Nezabudnem nikdy, s akou úľubou ste počúvali moju nedávnu reportáž – sú to iba dva roky – z južnej Moravy, z Masarykovho domčeka v Čejkoviciach, tak nádherne opísaného v Čapkových Hovoroch s TGM. Bol to balzam na Vašu dušu, ktorá túžila, aby aj iný Masarykov dom, u nás, na Bystričke, nebol zabudnutý, ale zostal dôstojným symbolom, pamätníkom, sťa by tá Vami vysnívaná, nedávno stupidne zneuctená studnička – prameň česko-slovenskej vzájomnosti v Horičke pod Vaším milovaným Štefánikovým ústavom. Aj napriek tomu sa mnohé a v dobrom podarilo: nosná os nášho mesta, hlavná, hádam tá najdôležitejšia slovenská ulica medzi stoličným domom, kde sa zrodil historicky prvý slovenský dokument odporu, slávny turčiansky Memorialis prednesený na Onódskom sneme, a Vaším milovaným Memorandovým námestím, kde stojí tento chrám, sa nazýva Vašou zásluhou ulicou „posla slobody“ – ulicou Štefánikovou. A v strede tejto ulice, v budove Tatra banky, opäť Vaším pričinením, zrodila sa sieň Martinskej deklarácie. – Obdarovali ste svoje mesto jedinečnými symbolmi, dobrými darmi, ktorými sa môže svätý Martin, darca dobrých darov slachetnosti, kedykoľvek v dobrom prizdobiť.

Obdarovali ste aj mňa osobne mnohými dobrými darmi. Priateľskými úsmevmi, radostnými objatiami. Ba i perlami v podobe slz dojatia, ktoré sa zračili vo Vašich očiach, keď sme mali príležitosť s hosťami navštíviť Národný cintorín. Tam, kde ležia Vaši milovaní otec – mať: pripomína sa Slovensku každá dolina. A každá je vlastne iná: tak Vás tu naučil Vaš druhý otec, budovateľ Slovenského národného múzea: Slovensko skultúrne iba tak, ak rozvieti celú svoju pamäť a zrakom, neskaleným nenávisťou, jasne uvidí svoje dejiny. A rozpozná v sebe nielen holubicu, ale i Mataja s kyjakom v ruke. Aj preto ste ma v dobrom zmysle slova nezabúdali popohnať do takej či onakej práce, i do tej najkrajšej, ktorú ste od svojich predkov zdedili, do práce učiteľskej. Aj tam to boli slzy – perly, v tej radostnej Univerzite tretieho veku, keď zaznievali správy o krásnych zjavoch a krásnych kapitolách v našich dejinách. Tou univerzitou Vám vynahrádil Hospodin doslova a do písma všetko, o čo Vás tento svet obral, keď Vám znemožňoval celé desaťročia v učiteľskom úrade rásť a rozdávať mládeži kvality Vami založeného a zveladeného, vo svete vedy a medicíny mimoriadne oceňovaného a uznávaného lekárskeho pracoviska paraklinických disciplín v Martine.

Boli ste učiteľom par excellence: krácali ste vytrvalo a nezdolne za Jesseniom a Comeniom, symbolmi Vašej univerzity. S Jesseniom ste sa stavali na odpor voči tyranom a s Comeniom ste vyznávali: Všetci na javisku tohto sveta stojíme a všetko, čo sa tu udeje, sa nás týka: každé klamstvo, každá krádež, každá vražda!

A boli to aj slzy, perly, úsmevy a objatia v tomto chráme. Bol Vám duchovným domovom. Koľko rásť Vás tu objal a povzbudil Hospodin! Milovali ste tento zbor, duchovných: Jozefa Bučka, toho, ktorý zahynul v koncentračnom tábore, i Jána Bohdana Hroboňa, ktorého ste toľkokrát navštívili, aby ste sa povzbudzovali v neľahkých časoch slobody. Bola to slnečná hodina, keď pred martin-ským obnoveným gymnáziom zaznelo: Smieť žiť pre Krista! A vy ste na záver tej piesne s príslovečnou vernosťou a oddanosťou podotkli: Budem strážiť! Ako oko v hlave budem – školu i chrám – strážiť: som na to povolaný – z môjho okna ich budem vídať ráno, na obed i večer, a dozeráť, aby im už nikto nemohol ublížiť.

Kiež, budú Tvoje modlitby, drahý pán docent Geryk, milý Branko, vyslyšané.

Lučím sa s Tebou v mene všetkých, ktorí si v Tebe našli zaľúbenie a ktorí Ťa nezabudnú.

Čeť, čeť, čeť Tvojej pamiatke!

MILOŠ KOVAČKA

18. 9. 2007

Evanjelický kostol v Martine

**MEDZI VÝZNAMNÉ VÝROČIA VÝNIMOČNÝCH OSOBNOSTÍ, KTORÉ SME SI
31. OKTÓBRA 2007 NA NÁRODNOM CINTORÍNE PRIPOMENULI
A S VEĽKOU ÚCTOU A VĎAKOU ZA ICH ŽIVOT A DIELO SPOMÍNALI,
PATRIA NAJMÄ JUBILEÁ**

□ martýrov, vážených predstaviteľov Turčianskej župy, Melichara Rakovského a Krištofa Okoličá-
niho, ktorí pred 300 rokmi – v júni 1707 – zahynuli v Onóde, pretože na tamjšom sneme, kto-
rý zvolal František II. Rákoci, obhajovali historicky dôležitý spis Turčianskej stolice Memorialis.
Medzi nezabudnuteľnými osobnosťami – martýrmi nášho mesta sme obzvlášť vďačne spomínali
na

□ 100. výročie narodenia Ludovíta Vajdičku, obľúbeného martinského farára, vážna svedomia,
ktorý je pochovaný na cintoríne v Pukanci,

□ 100. výročie narodenia Jozefa Bučka, statočného martinského farára, bojovníka proti vojnové-
mu násiliu a nacizmu, ktorý zahynul v koncentračnom tábore v Ebensee.

S vďakou sme si pripomenuli

□ 100 rokov, ktoré uplynuli od narodenia Ruda Brtáňa, váženého vedeckého pracovníka Maticе
slovenskej a Slovenskej národnej knižnice v Martine, bojovníka proti totalitným politickým reži-
mom, ktorý je pochovaný v Bratislave.

Vzácnu povinnosť a výnimočnú jubilejnú príležitosť spomínať máme na celý rad vynikajúcich de-
jateľov v národnom a kultúrnom živote, ktorí sú pochovaní na tomto cintoríne, napríklad

□ na 130. výročie úmrtia Viliama Pauliny-Tótha, podpredsedu Maticе slovenskej, ktorý sa pred 140
rokmi postavil na čelo patronátu Nižšieho slovenského evanjelického slovenského gymnázia v
Martine a viedol túto školskú ustanovizeň až do jej smutného zatvorenia v roku 1875,

□ na 120. výročie úmrtia Michala Mudroňa, vynikajúceho právnika, obrancu slovenských národ-
ných práv a prenasledovaných osobností,

□ na 115. výročie narodenia na tomto cintoríne pochovaného Štefana Krčméryho, hlboko veriace-
ho muža, tajomníka Maticе slovenskej, autora jedinečných Dejín slovenskej literatúry, vynikajú-
ceho autora literárnych a náboženských spisov.

S týmito váženými predstaviteľmi slovenského národného politického, kultúrneho, ale aj duchov-
ného života v tomto roku jubiluje celý rad vzácných ľudí z Martina, Turca i celého Slovenska, za
ktorých sme mimoriadne vďační a ktorí na tomto cintoríne snívajú svoj večný sen.

V „Roku Jozefa Miloslava Hurbana“ si zvlášť pripomíname členov jeho rodiny, ktorí sú na Národ-
nom cintoríne pochovaní, najmä jeho milú manželku Aničku, rodenú Jurkovičovou, matku výni-
močného spisovateľa a redaktora Svetozára Hurbana Vajanského, ktorý tiež sniva svoj večný sen
na Národnom cintoríne. Od jeho narodenia v tomto roku uplynulo 160 rokov.

V kontexte tohoročného „Letokruhu Martina Rázusa“ si spomíname na obľúbenú Máriu Rázuso-
vú-Martákovú, sestru váženého Martina Rázusa, ktorá v našom meste pôsobila ako učiteľka, spi-
sovateľka a redaktorka.

Spomíname i na osobnosti, ktoré sa výrazným spôsobom zapísali do dejín Martina a ktoré nás
práve v tomto roku opustili. Máme na myslí najmä:

□ výraznú osobnosť protikomunistického odboja, spisovateľku Hanu Ponickú, ktorá v Martine za-
čas žila, mala k nášmu mestu i k tomuto cintorínu hlboký vzťah. Do našich dejín sa nezabud-
nuteľne zapísala Slovenskou chartou z roku 1977. Opustila nás doslova symbolicky: 21. augusta
2007 a pochovaná je v Halíci v Novohrade,

□ milovníka Martina, demokracie a humanizmu, budovateľa martinskej Fakultnej nemocnice a
Jesseniovej lekárskej fakulty Univerzity Komenského, predsedu Klubu TGM a MRS, váženého
doc. MUDr. Branislava Geryka, ktorý nás opustil v septembri 2007.

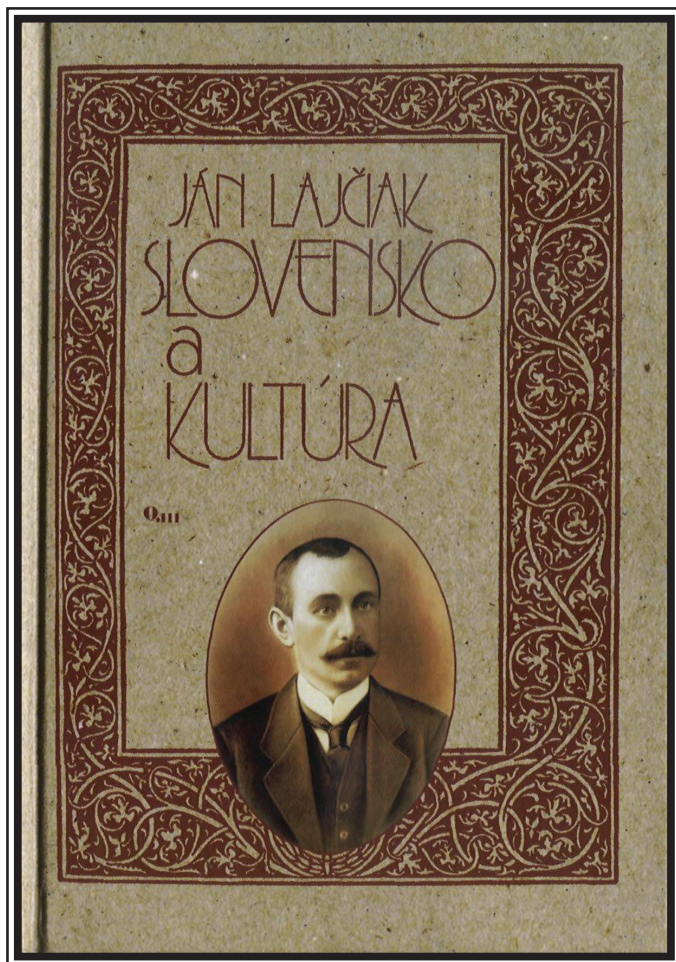
Spolu s nimi spomíname s úctou i na všetkých, s ktorými sme sa v tomto roku navždy rozlúčili.
Odpočívajte v pokoji!

Z vystúpenia Jána Hroboňa na Národnom cintoríne

UDALOSTI ZO ŽIVOTA NÁŠHO CIRKEVNÉHO ZBORU OD JÚLA DO NOVEMBRA 2007

- 9.–13 júla sa uskutočnila Letná biblická škola v spolupráci priateľmi z USA a Biblickou školou. Aj tento rok bola táto akcia vydarená a požehnaná. Vyrcholila spoločným vystúpením detí v našom meste.
- 24.–31. júla sa konal letný tábor detí v rekreačnom stredisku Bystrička na Orave. Zúčastnilo sa na ňom 21 detí. Ďakujeme za požehnané chvíle v tábore.
- V dňoch 16.–27. júla a 30. júla až 10. augusta sa uskutočnili jazykové kurzy angličtiny, ktoré organizovala Biblická škola.
- 27. septembra až 1. augusta sa konal v mládežníckom stredisku vo Veľkom Slavkove konfirmačno-dorastenecký tábor. Ovocie z tohto tábora vidíme na piatkových stretnutiach konfirmandov a dorastu, na ktorých rastie počet účastníkov.
- V pondelok 3. septembra začala Evanjelická základná škola nový školský rok službami Božími v našom chráme.
- Od septembra sme začali aj s vyučovaním 1. a 2. ročníka konfirmandov a náboženskej výchovy v základných a stredných školách.
- V nedeľu 9. septembra bola v čase hlavných služieb Božích veľká detská besiedka v Biblickej škole. Boli na ňu pozvané deti z tábora a Letnej biblickej školy aj so svojimi rodičmi.
- V sobotu 22. septembra poriadala Biblická škola vo svojich priestoroch Deň otvorených dverí.
- V septembri vyšlo nové, rozšírené vydanie knihy „Evanjelium stromov v mošovskom zimnom parku“ brata farára Jána Bohdana Hroboňa s fotografiami Josefa Blizniaka ml. Vydala ju Evanjelická základná škola v Martine.
- Voľby biskupa VD ECAV, ktoré sa konali 8. a 16. septembra, boli neúspešné. Ani jeden z kandidátov (Mgr. Katarína Hudáková a Mgr. Slavomír Sabol) nezískal nadpolovičnú väčšinu hlasov.
- 6. októbra sa zúčastnilo v evanjelickom kostole v Necpaloch na opere „Kristov dotyk“ niekoľko našich bratov a sestier.
- 7. októbra sme mali „Poďakovanie za úrodu“. Naš chrám bol už tradične krásne vyzdobený mnohými plodmi a kvetmi. Program na službách Božích obohatil náš spevokol.
- Od 18. – 22. októbra boli u nás na návšteve naši priatelia z Gothy s bratom farárom Jürgenom Schillingom. Navštívili aj naše sestry z ručných prác a Dom dobrehého Pastiera v Sučanoch. Veríme, že spolupráca sa bude i naďalej rozvíjať.
- 28. októbra boli v čase hlavných služieb Božích rodinné služby Božie, v rámci ktorých bol pokrstený Martin Bohdan Hroboň, Peter Kompaník. Barbora Bučková bola pokrstená aj konfirmovaná.
- 11. novembra sme mali slávnosť Pamiatky posvätenia chrámu. Kázňou Božieho slova poslúžila sestra seniorka Mgr. Katarína Hudáková z Liptovského Ondreja. Program obohatil spevokol z cirkevného zboru zo Žiliny. Domáci brat farár Ján Hroboň v túto nedeľu kázal na službách Božích v Liptovskom Mikuláši.

MARTINSKÝ EVANJELIK

Časopis Evanjelického a. v. cirkevného zboru v Martine.

Redakčná rada:

Ján Hroboň, Mária Hroboňová, Peter Ďurík, Miloš Kovačka, Alžbeta Stančevová-Kátlovská.

Vychádza šesťkrát do roka.

Redakcia a administrácia: Ev. a. v. farský úrad v Martine, Memorandové námestie

www.ecavmt.sk, www.bsmt.sk, www.ezsmt.sk

Registračné číslo: FKOMT 94/01176